

ԲԱՏՆԻԽԱ

ՏԻՆԻ, ԱԽԼԱԳԻ, ՖԵՆՆԻ ՎԷ ՍԻՅԱՍԻ
ՀԱՖԹԱԼԸԳ ՂԱԶԵԹԱ

ՃԻԼՏ I

ԻՍԹԱՆԳՈԼ, ԱՊՐԻԼ 15, 1911.

ՆՊ 16

Տ Ո Ւ Ա

ՊԵՆՏԻ ՄԱԽՍՈՒՍԼԱՐ

ՇԵՀԻՏԼԵՐԻ ՄԻԶԻՆ

ՔԻԼԻՍԷԼԵՐԻ ՄԻԶԻՆ ՓԵՅՂԱՄԸ

Բահնիւմանն պու նուսխէսինի պունտան թամմ իքի սէնէ էվվէլ Աստանա հատիսէ ի միւլէլլիմէսինստէ չէհիտ տիւշմիւշ օլան չօպան, վարզ, միսիօնէր, մուալլիմ վէ մուրախիսաս րէֆիգլէրիմիզին զիքրի ճէմիլլէրինէ թախսիս էթմէյի թէնսիպ էյլէմիշ իզ(*) Լաքին գարիյունը քիրամ իլէ պերապէր պու կիւն կէրի տէօնիւպ Լիւնիլի քիլիսալարն օ վազթտա տիւշար օլտուզը օ ազիմ զայաթա աթֆը նազար էթմէքտէ մագսէտիմիլ քէտէր վէ էյլէմիմիզի թէնտիտ էթմէք օլմայրպ, սնճագ օ միւլլիմ մէնզարէլէրտէն սէվկիւլիւլէրիմիզին պիլէ աքս էտէն փէյլամլարնը տինլէմէք, վէ էօհտէմիլլէ թէվտի էտիլմիշ օլան վազիֆէլէրիմիզի տահա զիյատէ ճիստի վէ չէճի պիր սուրէթտէ իճրա էթմէքտիր:

Շէհիսլէրիմիլ Բրիստոսըն քիլիսէսինէ նազարէն մուհիմմ պիր վազիֆէ իֆաար իւզէրինտէ պուլունտուգլարը սըրատա տիւշմիւշ օլտուգլարը իչիւն շախսի հիսսիյաթըմըլտան սօնրա՝ իլք նազարը տիգգա-

(*) Պու նուսխէսինի սնիքիսին պազըլարնըն իւսիքիլիմի իզ ցօյօր իլք:

էյ միւլթէալ վէ էպէտի փէտէր, համո էտէր իլք քի սէն պու տիւնեատա րէտուլլարն վէ փէյլամպէրլէրին թէմէլի իւզէրինէ պինս օլունմուշ պիր քիլիսէ թէսիս էյլէտին, քի անըն քէօչէ թաշը պիզզաթ Յիսուս Բրիստոս տըր: Վէ 0 պիզի սէվիպ քէնտինին զի գըլմէթ գանը իլէ կիւնահլարըմըլտան երյգայարագ պիզի Ալահըմըզա մէլէքլէր վէ քեահիլլէր նապ էյլէտի: Վէ քէնտի միւլթէսապլարնա տախի քէնտի գանլարը իլէ պու տիւնեայը կիւնահ վէ զուլմտան երյգամագ իմթիյապընը իհսան էյլէտի: Համա էտէրիլ քի միլլէթիմիլլէ պու պէօյիւք մուհապպէթի վէ պու ճէլիլ էսասը իլհամ էյլէտին: Շէօյլէ քի հուրրիյէթ հէմ սալահ իչիւն միւճահէտէ էթմէք վէ Բապըլմըզըն իսմի իչիւն էլէմ չէքիպ չէհիտլէր վէրմէք պիլլէ տէ իհսան օլունմուշ տըր: Իմտի մուգատտէս էնտատըմըլտան վէ միւլպարէք չէհիտլէրիմիզին իլլէրինտէ սիւլիւք էտէրէք անլէրէ լայրգ խալիֆլէր վէ Բապըլմըզա լալըգ շալիտլէր օլմագ լաթֆուրնը պիլլէ իհսան էյլէ, թաքի անըն իլէ պերապէր էլէմ չէքաիլիմիլ սուրէթտէ, պերապէր տախի ճէլլէ նաիլ օլայրմ: Ամին:

Թըմըզը ճելայ էյլէյէն խուսուս անկերին
բիլիսէլէրիմիզատէ պօշ պրագաւըլարը մէվ-
դիլէր, մինսկէրէր, մուսալիմ քիւրտիլէրի
տիր :

Պու մէմլէքէթտէ Խնճիլի ճէմաթլար
տիկէր Խրիսթիյան քիլիսէլէրտէն վէ ճէ-
մաթլարտան շու պիր ճիհէթլէ Թէֆրիզ
օրնուրլար քի, տիկէր քիլիսէլէրին պու
մէմլէքէթտէ Թարիխճէ խուսուսի մէվդի-
լէրի պուլունուպ, օ Թարիխիմիւնստիպէթ-
լէրի հօզթա Խ նազարընտան էհէմիլիյէթլէրի
վար տըր : Օրթօտօք, Էրմէնի, Պուլլար վէ
տաիր քիլիսէլէր տէհըլէրտէն պէրու պու աի-
յարտա եաշամըշլար, Մայր Եկեղեցիլէր
ինչա էթմիլլէր, մինսուր ազա էթմիլլէր,
քիթապէթլէր հասըլ էթմիլլէր, Փաթիհ-
լէրտէն Իմթիյալլար աւըրչլար, անկերին
հէր պիրի պու մէմլէքէթին Թարիխի ուն-
սուրլարը մագամընտա պիրէր «միլլէթ»
օրմաշլար տըր : Լաքին Փրօթէթմանըզ
էօյլէ տէլիլ տիր : Պու մէմլէքէթտէ Փրօ-
թէթմանըզ տահա տիւնքի պիր մէսէլէ
տիր, «Փրօթէթման միլլէթի», սիւնի,
Եափմա պիր Թապիր տիր : Հէր պիր Փրօ-
թէթման եա «Էրմէնի միլլէթի»նին եա
«Բում միլլէթի»նին եա տիկէր պիր «միլ-
լէթ»ին աղաւը տըր : Անճադ օ միլլէթին
Փրօթէսքաւը տըր : Խնճիլի քիլիսէլէր պու
մէմլէքէթտէ Թարիխի պիր էտա իլէ աէ-
յիլ, անճադ պիր քասաւիլուր (իսհա)
վէ պիր մէսէլէ Խիւն մէվճուտ տըրլար :
Անկերին խապէր վէրէճէք պիր փէյլամը
վար տըր, վէ օ փէյլամը իլան էտէրլէրտէ
մէվճուտիյէթ մագսէպլէրինէ խըտմէթ էթմ-
իլ օրուրլար, օ փէյլամը ունուսուպ թէշ-
քիլաթ արդասընա աիւշէրլէրտէ անկերին
մէվճուտիյէթինին զայէ Խ հագիգիսի (րի-
զօն ս'էթր) դաւմամըշ օրուր : Խնճիլի իի-
լիսէլէր պիր վաղ Բիլիսէ սիւրյէր, վաղ
էտէրլէրտէ եաշարլար, վաղը Թէրք էտէր-
լէրտէ եաշամաղա հագիլարը դաւմաղ :

Պինտէն ալէյհ շէհիտլէրիմիզին Խնճիլի

քիլիսէլէրէ փէյլամը տա էն զիյաուէ պու
ճիհէթտէն օրմագ իճապ էտէր : Անկէր. քէնաի-
լէրի վաղլար իսիլէր, վէ անկէր չօպանլար վէ
վաղլար մագամընտա Խնճիլի հագիլաթլարը
քէնաի քէլամ վէ հայաթլարը իլէ վաղ
էթմիլ օրուրլարը իլիւն պիլէ սէվիլիւ
իսիլէր : Անկէր ալլի տէհալար օրմագտան
զիյաուէ տաւըդ Խնճիլ վաղլարը իսիլէր :
էն միւսինն Ժամկոչեան վէ Գուստաֆ-ճեան-
լարտան պաշայլալ էն կէնճ Գոյալան, Ալ-
պարեան վէ Մալիէրլէրէ վարանտէք անկէր
հէփ քէնաիլէրին Խնճիլ վաղընա վաղ ֆէթ-
միլ օրուրլարը իլիւն պաթա Խ հիւրմէթ ի-
տիլէր : Անկէրին մուսալիմլէրի տէ վաղլար
մագամընտա խէյալմըշ էօնիւնտէ տու-
րույօրլար : Փրօֆ. Լիւսնեան ինալինաէ իլմի
հէնաուէ տալարը, վէ ճիօլճի մէսէլէ-
լէրի Խնճիլ վաղը իլիւն վէ աիւրաղը հա-
տանէ Թէլլինի իլիւն էտաւ քէլամլար ի-
տիլէր : Պուլլար հէփ քէնաի իլլէրինի Թէրք
էաիպ՝ Նէհրին էօթէ Թարաֆընա կէշէր
Խքէն պիլլէ իշարէթ էաիպ տէյօրլար,
«Վաղ էաիլիլ, Խնճիլի, Խնճիլին Թէլլին
էթաիլի աիւրաղը, Յիսուսը, Յիսուստա
Թէճէսիւմ էթմիլ օրմա մագսէպլէթ աի-
նինի վաղ էաիլիլ :

Վաղլար մէսէլէսի, իլթէ փէյլամլա-
րը : Անկէր պիլլէ տէյօրլար քի,

1. Վաղլար կազարչալլիլը :— Կիլի-
կիանըն միւսպլէրլէրինէ պաղընը, հէր Թա-
րաֆտան վաղլար իսթէնիլիյօր : Պու նուս-
խէմիլտէ Վեր. Պ. Թօփալեանըն ըաիօր-
թընը միւթալտա էաիլիլ, Այնթապ վէ
Մարաշ տաիրէլէրինտէ Խնճիլի Բիլիսէլէ-
րին հալը տահա փէրիշան տըր : Մէմ-
լէքէթին հէր Թարաֆընաան վաղը իսթէ-
նիլիյօր : Վէ իլթէ շէհիտլէրիմիզին, գօ-
լէճլէրէ, իլմի իլահի մէքթէպլէրլէրինէ,
միսիօնէրլէրէ, միւթիւնլարա, վէ քիլի-
սէլէրէ փէյլամը պու տըր : «Վաղլար
հաղըրլալըն», Խնճիլի հագիլաթլարը վէ
Խնճիլի հայաթը պու մէմլէքէթ էհալիլինէ

վազ էտեճէք ատեմէր հաղըրայն : Միւ-
թէթերի վէ անասորը մուսթէլիֆէյի պի-
րի պիրինէ տիւչիւրմէք իչին տէյիլ, ան-
ճադ շու մէմէքէթատէ անասորը միւսթէ-
լիֆէյի պիրի պիրինէ հազիզի պիր ըսպը-
թա իյէ պաղլամագ իչին մուհապպէթ
վէ իթիլաֆ վաղըրը հաղըրայն :

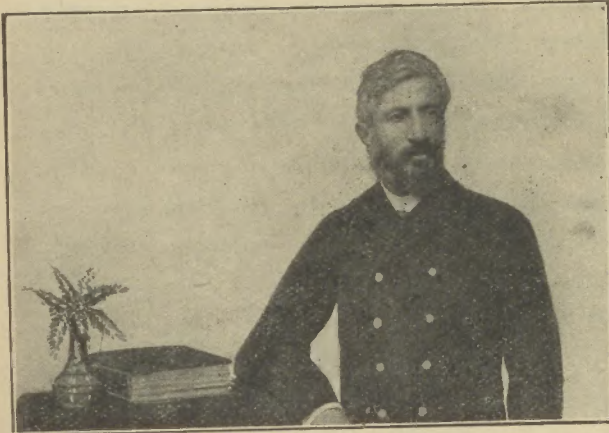
Պու սըրասա պիր պէօյիք եանըշա
տիւշմէք թէհլիքէսինտէ, եանի, պու դա-
տար աչըդ մինպէրէր վար իհթիյաճ ա-
դիմ տիր, պինաէն ալէյհ օլուր օլմազ
քիմէլէրի վարը եափալըմ տէյու տիւ-
չիւնմէք թէհրիպէսինտէ պուլունույօր իզ-
Խայր, տիգդաթ էտէլիմ, եղիալարըն եէ-
րինէ եղիալարա տէյիլ, եղիանըն իքի գաթ
գուվէթինէ մալիք օլան եղիսէլիէրէ միւհ-
թաճ իզ : Մինպէրէրէ ույար ույմազ քիմ-
ալէրի կէչիւրմէք եախօտ իլմի իլանի մէք-
թէպէրիմիզի հէման էլէ կէչէն քիմէլէր
իլէ աօլուրմագ խաթասընա տիւշմէյէլիմ :
Վաղըրըմըն իհմիլիէթիմէ տէյիլ իհյ-
ժիլիէթիմէ տիգդաթ էտէլիմ : Զիյանը
եօդ, ազ վաղըրըմըն օլուն, լաքին իհ-
թիյաճա քեաֆի օլապիլէճէք վաղըրըմըն
օլուն, ինճիլի քիլիսէլէր ազ վաղըր
պուլունմասընտան տէյիլ, լայըսըզ վա-
ղըրը եիւզիւնաէն խարապ օլուր : Էյի
վաղըրը եէթիշտիւրմէյէ չայըշալըմ :

2. Իքինճի փէյղամըրը պիւա չիւպհէ
շու օլմագ կերէք, եանի վաղըրըմընը
սազլայլըն, անլէրէ մուգայլէտ օլուն :
Մէվճուտ օլանըրը հըֆզ էյլէյին : Ինճիլի
քիլիսէլէրիմիզին պիր պէլլի գուսուրը
վաղըրընը թէզ թէզ գաչըրմալարը օլ-
մուշ տըր : Պաղըյօրսըն քի ճէմաաթտան
պիր իքի քիմնէ պաշգա ճիհէթլէ ֆաի-
տէլի օլան պիր վաղըն եէրինի «փիլէլէն-
տիրմէյէ» մուվաֆֆագ օլապիլիյօրսըր :
Փախալի խըտմէթ իֆա էտէպիլմէք վա-
ղըրը կէչմիշ իքէն ալագ սիւրիւտիւպ
տուրան վաղը պուլմագ կիւճ տիր, լաքին
տահա էփէյի միւտուէթ ֆախալի պիր սու-

րէթտէ իչէյէպիլէճէք իքէն մինպէրինի
թէրք էթմէյէ մէճպուր օլանըրըմըն չօդ
տըր : Պու շէյլէր պէօյլէ օլմամալը տըր :
Վաղըրըմըն մուսթէլիֆէյի էտէլիմ, ան-
լէրի մաուտի վէ մանէվի եօլլարուտ թէչ-
վիգ վէ թէչճի էտէլիմ, վէ ֆախալի օլ-
մագ վաղըրը կէչմիշ օլանըրը ըսհաթ-
լանտըրմագ իչին միւնասիպ եօլլար տիւ-
չիւնէլիմ :

3. Շէհիալէրիմիզին պիլէ տիկէր պիր
փէյղամըն շու օլա կերէք տիր, վաղը օ-
լունըր :—Ինճիլի քիլիսէլէրին իչի վաղը
եէթիշտիւրմէք տէյիլ, վաղը օլմագ տըր :
Ինճիլի քիլիսէլէրիմիզին էսաօրնճա ինճիլ
վաղ էթմէք իչի կարգաւորըն տէյիլ
պիւթիւն քիլիսէլէր վազիֆէսի տիր : Հէր
քէս ինճիլին մուհապպէթ միւթտէսինի գօն-
շուլարընա վաղ էթմէյէ մէսուլ տըր :
Կէչէն պէհարուտ Այնթապ քիլիսէլէրինտէն
հէր իւչիւնիւն տէ վաղըրը գալմագ թէհ-
լիքէսինտէ պուլունուտըրը կէօրաիլիւ-
միւզտէ, խաթըրմըն կէլէն սիւալ շու
օլաւ, «Աճէպա քիլիսէլէրին Բէիսի պու քի-
լիսէլէրին եէքիւնէն» վէ հէր պիր աղասը-
նըն վաղը օլմասընը մը խաթէյօր :» Բէսուլ-
լարըն էյամընտա տաղըրան քիմէլէր ին-
ճիլի վաղ էտէրէք կիտէրէր իաի : Ումուճ
ճէմաաթըն ինճիլի հազիզաթըրը էվիլէա
քէնտի հայաթըրը իլէ վէ սօնրա քէնտի
քէլամըրը իլէ հէր սընֆ էհալիյէ վաղ
էթմէյէ պաշլամասը պու տիյար իչին նէ
ազիմ պիր պէրէքէթ օլաճագ տըր : Վէ
պու խուսուտա էօնիւմիւզէ նէ պէօյիք
ֆուրսաթլար աչըլմագուտա տըր : Անասըրը
միւսթէլիֆէյին իթիլաֆը իչին ինճիլին
վաղ էթաիլի մուհապպէթէ իհթիյաճ վար
տըր, էհալիմիզ արասընտա թէամմիւմ
էտէն տինսիլիյէ գարը ինճիլին թէլլիլին
էյլէտիլի սատէ տինէ վէ եիւքէք ախլա-
գա լուղուճ վար տըր :

Իլթէ պիլ պու կիւն իքի սէնէ էվիլէ-
քի շէհիալէրիմիզին պու փէյղամըն իչի-
տիյօր իզ : Իմոի աճէպա պուլնա սատըր
պուլունարագ անլէրին լայըգ խալիֆէրի
օլաճագ մը իզ :

ՎԵՐ. ՆԱԶԱՐԵԹ ՀԵՂՆԵԱՆ

Պու. Ղաթ Այնթապ Գոյեճինտէ, Մարտի իմ ի իրանի մէքթէպինտէ վէ էտինպուրկ իմ ի իրանի մէքթէպերինտէ իթմամը միւտաթէթ էթմիշ. Ծանէ գալապէնայից հիւքմ օրունուքէն իրանը մէշ-րութիցէթտէ ալաու օրունշ. լաքին էնճամ Օսմանիցէտէ տիկէր րէֆիլէրիցէ չէհիւ տիւշմիւշ օրուն իման վէ բուհ իլէ տօլու մուգթէտիւր պիւր չօպան իտի :

„ԱՐԵՒԵԼԲ“ ՎԷ ՔԻԹԱՊԸ ՄՈՒԳԱՏՏԷՍ

3.

3. Քիթապը մուգատտէս հագգընտա հէնի նազարիցէնին քէշֆ էյլէտիլի պիւր չէյ տէ շու տըր քի, պու քիթապըն իլ-քինտէն սօնունատէք անտէ պիւր էսասի ֆիքըր, պիւր նաֆըղ գուվլէթ տմիլ տիւր : 1500 սէնէլիք միւտաթէթտէ 100իւ միւթէճավիլ մուհարրիլէրին էսէրի օլան շու էտէպիլթապ պիւր թէք քիթապ կիպի այնի էտու, այնի գուվլէթ, այնի իսէա (ֆիքըր) իլէ իտարէ օլունմագտա տըր : Հայթաթ ալէմինէ պաղար իսէն հայաթըն էտնա տէրէճէսինտէն էն եիւքսէյինէ վալընճայատէք անլէրտէ պիւր ֆիքըր վէ պիւր փլանըն ֆաիլ իտիլինի, հանի անտէ ճիւմլէ ի ասալիլէյէ նազարէն պիւր թէտէրիւճ վէ թէքէմիլլ պուլունաուղընը կէօր-տիւլիւմիւղ միսիլու Քիթապը մուգատ-

տէտտէ տէ պիւրիւմլէ գըթալարըն ճիւնի պիւր գուվլէթ իլէ իտարէ օլունուպ Քիւս-սոսա տօլու թէրաղ գը էթմէքտէ օլտու-ղունը միւշահատէ էտէր իղ : Պիւթիւն Քիթապը մուգատտէսին մէքքէղի Յիտու Քիւստա օլուպ, Ահաը աթիգ մուհարրիլ-լէրի անա միւթէվէճիհէն հարաքէթ է-տիյօրլար վէ Ահաը ճէտիա մուհարրիլլէրի անըն հայաթընը թէֆտիւր ու իղան էտի-յօրլար : Ահաը աթիգին պին ու մէրու-սիմի տինիլէտինտէ մահֆուղ մանալար Յիտու Քիւստաըն կիւնահ վէ իսէլա իու-տուունտաքի թալիմի իլէ իղան էտիլիւր, թէքվինտէն Մաղաքիայա գատար զուհուր էտէն պասիլլէրին վէ փէյղամպէրլէրին Ալլահ հագգընտա թէլլին էթտիլի թէ-տավիւր Յիտու Քիւստա տա թէճէսիւտ էտէն Ալլահ թէտալիւրընա մուվաֆըղ տըր վէ Ահաը ճէտիա եէքիւնէն ալըն-տըղտա Ահաը աթիգին էն ալա թէֆտիւր քիթապը տըր :

4. Քիթապը մուգատտէսէ տալիւ էն մուհիմմ հագիգաթ շու տըր քի, անտէ Փաիգ իւր թապիա ունսուր վար սըր : Վէ ալ մէսէլէ պուրատա տըր : Փաիգ իւթ թապիա տէմէքլէ օ նէվ վուգուաթ վէ էտէրլէրի իմա էթմէք իսթէրիլ քի, անլէր «Թապիաթ» տէտիլիմիլ սէպէպ միւսէպ-պիպ ճիւմլէսինին նէթիճէսի օլմայըպ, ան-ճագ թապիաթա ֆաիգ օլան Ալլահըն ֆաալիլէթի իլէ թէֆտիւր ու իղան էտիլէ-պիլլիլլէր, վէ Քիթապը մուգատտէսէ նա-զարէն իտտիամըղ պու տըր քի, անտէ թապիլի գուվլէթլէրլէ թէֆտիւր օլունմայըպ անճագ Ալլահըն հուղուր վէ թէէսիլի իլէ միւմքին օլան վաղըալար վէ հալլար վար տըր : Պունը նաւըլ իտալաթ էտէպիլլիլլէր : Քիթապը մուգատտէստէ մուճիգէ տէյու թարիֆ օլունան հէր պիւր վաղըանըն ֆաիգ իւթ թապիա պիւր գուվլէթ իլէ իճրա օ-լունմուշ օլտուղունը պիւրէր պիւրէր իտա-թա մէճպուր տէյիլիլ : Մէս. Յիտունըն

էյամընտա կիւնէշ տուրտու մը, Սէնէքէ-
րիմին օրտուսընը պիր մէլէ՞ք մի գըրալը ,
Յոգնանը պիր պալըդ Եութտու մը, Պետ-
րոսըն մէնաիլի խաթթայա չիֆա վերտի մի-
պու միսիլը րիպայէթլէրին հէր պիրիսինին
թարիիի եա միւճիզէ օլուպ օլմասըզը
պահսընա կիրմէմիզէ լուզում եօգ տըր :
Պիզ պուրատա անճագ պիր դաշ մուհագ-
դագ վաղըրալար զիքը էտիպ անլէրին ան-
ճագ ֆաիզ իւթ թապիա պիր խաարէ նէ-
թիճէսի օլտուլունը թէյիտ էտէճէյիզ :

ա) Զիքը էտէճէյիմիզ իւք վաղըա չու,
Էանի Քիթապը մուգատտէս թարիսինտէ
պիր թէք թէսափլուրըն Էանի Տիւրիւն տէհը-
տէն տէհըն նէմա պուլարագ պիւր էսաա
Իւզէրինէ թէքէմմիւլ էյլէմէսի տիր : Էկէր
1500 սէնէյի մի թէճափլիզ պիր միւտ-
տէթտէ պիր թէք թէսափլուր տէհըտէն
տէհըն նէմա պուլարագ քեամիլ պիր հալ
քէսալ էյլէմիշ խտէ , պուճաա օ տէհընէրէ
ֆաիզ օլան պիր զաթըն հուզուրը միւշա-
հատէ օլունուր : Պիլա չիւպհէ պու թէ-
քեամիլտէ պիր թաղըմ թապիի գուվ-
վէթլէրին տէ հիտէսի վար խաի, լաքին
նէթիճէ օ գատար միւքէմմէլ վէ աճայիպ
տիր քի անճագ Ալլահըն խաարէ վէ միւ-
տախէթսիյէ թէֆսիր օլունապիլիր :

բ) Պու քիթապ ագալի պէշ Եիւզ սէ-
նէտէն պէրու չէտիա ինթիգատ (գրիթի-
գա) աթէչինէ մարուզ օլմուշ օլուպ, տօթ
վէ տիւշմէն թարաֆընտան մուախէզէ է-
տիլմէքաէ պուլունմուշ խտէ տէ, պու մուա-
խէզէլէր վէ թէնգիտաթ անըն պէշէրիյէ-
թին թարիսինտէ իֆա էյլէտիյի հիւսնի
Խըտմէթի Էանի, ախաղը թէհզիպ, ֆիք-
րի թէնպիր, աինի հայաթը թէքֆի վէ
գալպլէրի թէսիյէ էթմէք իշինի թէնպիլ
էթմէմիշ տիր : Տահա չու կէչիտիյիմիլ
հաֆթալար գարֆընտա Խնկիթէրրա վէ
Ամէրիգանըն էն միւթէալլէմ տէհալարը
Քիթապը մուգատտէսին պու խըտմէ-
թինի պէօյիւք իղտիհամար հուզուրըն-

տա մէտհ ու սէնա էթմէքաէօլմուշլար
տըր :

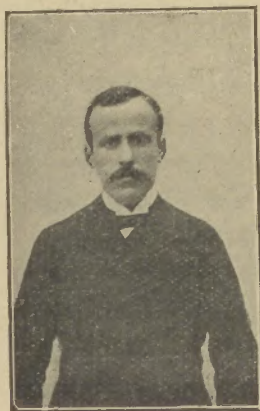
գ) Քիթապը մուգատտէսաէ թէլգին
էտիլէն Ալլահն քէսալվիուրը վէ տինի էֆ-
քեար պէշէրիյէթին էն Եիւքաէք թէսափ-
վուրընը թէքիմ էտէր, վէ օ թէսափլուր
սաիր ճիւմէ տինլէրին էն էյի խասիյէթ-
լէրինի միւճթէմի օլուպ անլէրի իքմալ է-
տէն պիր թէսափլուր տըր : Քիթապը մու-
գատտէս տինի՝ Եօգ իլահըրա գարչը պիւր
Ալլահ, գուրու պիրլիք Եէրինէ Սալիւսի
չէրիֆ, մատաիյունըղա գարչը լուհանի-
յէթ, սիյատի խաարէյէ մուգապիլ Գուտուս
Ալլահ վէ մուգատտէս պիր խաարէ, Ալլահըն
փարչա փարչա իղհարաթը Եէրինէ թէ-
ճէսալա թալիմ էտէր : Պրահմիլիյին վահ-
տէթի վիւճիւտ ագախինտէ , Պուտաա-
վիլիյին քէօրի նէֆա թալիմինտէ, Զարուշ-
տիլիյին ախաղի թէֆրիգաթընտա , Եու-
նանիլէրին պէշէրի իլահըրընտա, Բօմանըն
գալանինինտէ հէր նէ ֆալիլէթ վար խտէ
անլէր Քիթապը մուգատտէսին տինինտէ
Իքմալ էտիլմիշ տիր : Օ պիւթիւն տինի՝
սէվէն Ալլահտա վէ Ալլահը վէ առէմլէրի
սէվմէքտէ վէ մուհապլէթ մէլէքիւթիւնտէ
ճէմ էտէրէք ինաալարըն տին թէսափլու-
րունը իքմալ էյլէմիշ տիր :

դ) Քիթապը մուգատտէստէ Քրիստոս
քէնաիսի էն պէօյիւք պիր միւճիզէ տիր :
(Պու մատտէյի այրը պիր պէնտաէ ի-
զահ էտէճէյիզ) :

Իշթէ Քիթապը մուգատտէս հագ-
գընտա Եէնի մէվգի վէ պիզէ տօղրու
մէվգի պու տըր : Պիզ պու տուրէթլէ ի-
րապ իշիւաւընա տէյիլ իշիւաւ ֆիրապը-
նա ինանը իզ, վէ առէմլէր Քիթապը
մուգատտէսէ հիւճիւմ էթմէզտէն Էվլէլ
պու ֆարզը անլամագ կէրէք տիրլէր : Իլ-
համ՝ թապիաթա ֆաիզ օլան վէ էլան
առէմլէր իյէ ալագատար պուլունան պիր
Ալլահըն մէվճուտիյէթինի ֆարզ էտէր :
Վէ ապ իլհամ Ալլահըն պաղը առէմլէրէ

աճայիպ չէյէր կէտթերիպ իշիթտիրմէսի տէյիլ, անճադ պիղզաթ Ալլահըն քէնտի-
սինին՝ ըուհ ինսանա սէօյէմէսի վէ քէն-
տիսինի անա պէյան ու իզհար էյլէմէսի
տիր: Պու սէպէպտէն իլհամըն մատտէսի
պիր քիթապ տէյիլ պիննէֆս Ալլահ քէն-
տիսի տիր: Վէ առէմ Ալլահ իլէ միւլա-
զաթ էտիպ անըն սէտապընը իշիթտիրմէս
եախօտ ճէլալընը միւշահատէ էթտիրտէն
սօնրա պունը եա լիսանըյա իրատ եա
պիր քիթապա դայա էտէրտէ օ քէլամ վէ
օ քիթապ մուգատտէս առտ օլունուր:
Լաքին եալընըզ պու սէպէպտէն նէ օ քէ-
լամ վէ նէ տէ օ քիթապ հանըմազ սա-
յըմազ: Անտէ ինսանի ունտուր սա պու-
լունուր: Օ քէլամտա եա օ քիթապտա
ապ իլհամ անտէ զահիր վէ միւնքէշիֆ
օլան Ալլահ սըր:

Իմտի ֆիթապը մուգատտէսէ պու
նօգթա ի նազարտան պագըպ անը քիթապ
իլհամը տէյիլ անճադ իլհամըն գայիլը
առա էտէր իսէք օ զէման անա էտիլէն
հիւճիւմլէրին նէ գատար պիէսա վէ նա-
պէմահալ օլտուղունը կէօրէճէյիլ: Յ. Գ. Գ.

ՊԱՏ. ԼԵՒՈՆ ՍՈՂՈՎՄԵՆԱՆ

1893 իղթիշալնատ Պիրէճիքտէ վաւզ խաի
խտէ տէ, օ վագթ Ուրֆա հապիսանէսինտէ մահ-
պուս օրտուղունտան մուհաֆազա էտիլմիշ խոի:
Պու քէրրէ Հաճըն իքինճի քիլիսէնին վաւզը մա-
գամընտա իթթիհատ մէճիլսինէ կիտէր իքէն Սալ
կէչիտտէ գաթի էտիլտի: Հայիմ վէ սուլֆիէրվէ
Ալլահ ստէմի խոի:

ԱՆՎԱԼԸ ՀԱԶԸՐԷ

Հաւաւն Պէյլի ֆիլիսէսիսին ինհիսա-
ւը.—Իքի սէնէ մուգատտէմ Առանա իղ-
թիշալը էանապընտա Հասան Պէյիսէքի
էրմէնի քիլիսէսի իհրադ էտիլմիշ խաի:
Եալընըլարաա էհալի մէզքիւր դարիյէտէ
եհնի պիր քիլիսէ ինշա էթմէք իսթէյիլ,
անը էսկի պինանըն պուլունալըլը մահալ-
տէն ֆարզը պիր եէրտէ ինշա էթմէյէ
պաշամըլար՝ վէ հէման պիթիլմէյէ եա-
գըն կէլմիշէր խոի: Առանա վալիսի ճէ-
մալ պէյ հազրէթլէրի օրայը զիյարէթին-
տէն սօնրա մէզքիւր պինանըն ֆէրմանալը
ինշա էտիլմիշ օլմաոր միւնտէպէթիլլէ ա-
նըն երզըմասընը էմի էյլէմիշ, վէ պու-
էմիլի դարիյէ ի մէզքիւրէ ճիվարընտա պու-
լունան Իսլամըր եէտիլլէ ինրա էթտիրմիշ
տիր: Պու վագընըն թէէսսիրի հէր թա-
րաֆաա փէք նախօշ օլմիշ սըր: Եվվէլէ
էպի քիլիսէյի եազանըլըն չիմտի պու
եհնի պինայը սա երզմալարը անլէրին
Խրիսթիյան քիլիսէսի երզմազ հիսալէրինի
թալէլէմիշ, վէ գարիյէ էհալիսինին կէօզ-
լէրի էօնիւնտէ քիլիսէ պինալարընըն եր-
զըլմաոր, անլէրին գալպինտէ իքի սէնէ
էվվէլէ մուհլիմ վագըլարըն խալըրէ-
լէրինի ույանալըմըլ սըր: Վէ պու էմիլին
ճէմալ պէյ կիպի մէշուլթիյէթփէրվէր
պիր զաթ թարաֆընտան վէրիլմիշ օլմաոր
Խրիսթիյան էհալիյի պիր գաթ տահա
մէֆթուր էյլէմիշ տիր: Ճէմալ պէյին մէս-
լէք վէ սալիգէլէրինէ տալի պու պիր պուլըզ
սէնէլիք իտարէսինտէն օ գատար եիւքտէք
պիր թէսափուր թէշիլ էյլէմիշիլ քի
պունտան միւշարիլէյին պու մուամէլէ ի
զարիպէսինի քէնտինճէ թէպրիյէ էտէճէք
սէպէպլէրի պուլունալըլընա չիպհէ էթմէք
իսթէմէյիլ, լաքին պու վագընըն պա-
լատա զիքր էթտիլմիշ նախօշ նէթիճէ-
լէրինին տալի հազիլի օլտուղունա էմին
իլ: Պէլքի ֆիլլազը օ պինա օրատա եա-

վերնայը աէյիլ խտի, պէլքի աէ էնճամ քիլիսէնին պաշղա պիր եէրտէ ինչա օլունմաւը լաղըմ կէլէճէք խտի, լաքին ի թիլաֆ ը անասըրա սայ էտիլտիլի շէօյլէ պիր սըլստա պիր հիւքիւմէթ մէմուրունըն՝ օ անասըրաւն պիրինին տինի հիտիլթաթընը թախտիլ էտէճէյի միւհթէմէլ օլան պիր ֆիլիլ իչիւն էմը վէրմէքտէ պիր վարչա տահա աղըր տալրանաճաղընը տա մէմուլ էթմէյէ հագգըմըզ վար խտի: Իւմիտ էտէրիզ քի մէրքէզի հիւքիւմէթ մահէլիլ հիւքիւմէթին պու մուամէլէսի իլէ հուսուլէ կէլմիլ օլան չու նախօշ հալը թէտալի իչիւն պիր թարիզ պուլաճագ, վէ պիլա շիւպհէ շիմտիլէ գատար քեաֆֆէ ի մուամէլէսինաէ պիլճիւմէ անասըրա գարշը իհթիտաթթըր պիթարաֆանէ թաշաղընը իսպաթ էթմիլ օլան Ատանա վալիսի հաղըթթըրի տախի անտէն սօլայը մէմուն գալաճագ արը:

Տուէլլօ.— Ախրէն շէհրիմիլաէ պիր գաշ միւնասիպէթ իլէ տուէլլօ էթմէքիլէ տաիր թէքիլֆէր վուգու պուլմուշ արը: Մէպուտան մէճիսինաէ Մալիլէ պիւտճէսի միւլաքէրէսի էանասընտա նէսիմ Բուսօ էֆ. Լութֆի Ֆիքրի պէյին իսթիլաճընտան ինճինմիլ վէ շէրէֆ տալաթը սիւրմէք իսթմիլ օլարազ միւմաիլէյհ իլէ տուէլլօ էթմէք իւզըէ շահիալէրինի կէօնտէրմիլ: Նինէ մէճիսի մէզքիւրտէ վուգու պուլան սիլլէ մէսէլէսինաէն սօնրա Իսմաիլ Քէմալ պէյին Տէրվիլ պէյ իլէ տուէլլօ եափաճ ազմինտէ իտիլի տախի իչիտիլմիլ իսէ տէ, թէհագգուգ էթմէմիլ տիր: Ժեօն Թիւրֆ վէ Ալիքօղլիպօս զաղէթալըրընը մուհարրիլլէրի տախի եէք տիկէրի ալէյհինաէ վուգու պուլան նէշիլթաթըրընա էնճամ վէրմէք իւզըէ տուէլլօ էթմէք գարարընա կէլէքէք շահիալէրինի եէքտիկէրէ իրապ էթմիլ իսիլլէրինի օգուտուգ: Տուէլլօ ինճինմիլ օլան պիր քիմսէնին շէրէն եա

նիղամէն գարշըտաքինտէն ախըր ինթիգամ էտէմէտիլի հալաէ շէրէֆինի վիգայէ էթմէք եա տա շէրէֆի ուզընտա էօլմէք մագսէտիլլէ ինճիտէն քիմսէ իլէ շախի մուհարէպէ էտէքէք ճէրհ եա գաթլ վապըթ տալլա թարաֆէյնտէն պիրինին մաղըլ օլմասը տըր:

Պու առէթ Գուրունը Վիւթաթա, Ֆրանսատա իպթիաա էթմիլ օլուպ էլլօփանըն սաիր մէմալիքինէ տախի ինթիլար էթմիլ իսէ տէ, էն չօգ ճարի օլտուրու մահալ՝ մէնչաղ օլան Ֆրանսա տըր:

Իհթիսիպէն տուէլլօ թասափլուրու, Ալլահ հագգ թարաֆընտան օլուպ անա զալէսէ իհասն էտէճէյի էֆքեարը իւզէրինէ միւէտէս տիր:

Էսաա եա մագսէտ հէր նէ տէ օլա՝ հէյէթ ի իճթիմաիլէ իչիւն տուէլլօ պիր միւսիպէթ տիր: Վէ հէր նէ գատար անը թէսահիւպ էտէնլէր տախիա պուլունմուշ իսէ տէ, ումումէն հիւքիւմէթէր վէ քիլիսէլէր անըն էօնիւնիւ սըմաղա չալըշմըր արըլար: Շէօյլէքի 1556տա իւք աէֆա օլարազ Ճինճի Չարա՝ տուէլլօյու մէն էթմէք իչիւն պիր նիղամ վաղ էյլէտի: Վէ անտէն սօնրա տուէլլօ եափանլարըն մաղըրը հիւքիւմէթ թարաֆընտան զապթ օլունմասը էմը էտիլաի: Թիլէնթ մէճիսի տուէլլօ հագգընտա աթիաէքի իլամը նէշր էթմիլ տիր: «Տուէլլօ՝ մէզմուլ պիր տուէթ օլուպ վիւճիւտին հէլաք օլմասը իլէ ճանը տախի հէլաք էթմէք մագսէտիլլէ շէյթան թարաֆընտան իճաա էտիլմիլ տիր»: Հաթթա քիլիտալար՝ պապէն տուէլլօ էտէնլէրին ճէնաղէ պիլինին իճրա էթմէյէրէք օլ պապտէ քէնտի նախօշուտիլլէրինի պէյան էթմիլ տիրլէր: Շու հալաէ մէզքիւր տուէթ կէրէք սիյաաի կէրէք տինի ալէմին վէ կէրէք իլրի ախաղըն լէտա էթտիլի պիր տուէթ օլուպ շիմտիլէ գատար անտէն մատուն գարընը օլան մէմէքէթմիլպէ կիրմէսի տալա արղըլու աէյիլ տիր: Նէվմի

լազէթալարը մըզըն պիրինտէ տուէլլոնուն թափալիս վէ թէսահիւպէտիլտիլինի կէօրէ-րէք էսէֆէ էլէտիլք: Իւմիտ էտէրիլք քի կէրէք հիւքիւմէթ կէրէք մէմուրիյն ի տի-նիյէ տտէթ ի մէղքիւրէ ի մուզիրրէնին մէմ-լէքէթիմիլքէ տուիտուլինի մէն էթմէք իչիւն իճապ էտէնի տիրիլք էթմէղլէր:

Քիթապ ը մուգասսէս վէ Ինկիլիզլէր.
— Պիզիմ արամըլտա Քիթապը մուգաս-տէսին միւթալասար իհմալ էտիլմէքտէ վէ հաթթա միւթէալլէմ սընֆտան օլան պա-ղը առէմլէրիմիլք թարաֆընտան օ՝ պօշ պիր քիթապ իմիլ կիպի թահգիր էտիլ-մէքտէ իքէն, էօթէտէ Ինկիլիզլէր Քիթապը մուգատտէսին քէնտի լիտանլարընա թէր-ճէմէ էտիլմէսինին 300 իւնճիւ սէնէ ի տէվրիյէսինի քէմալը տէպտէպէ իլէ իճրա էտիլօլար վէ օ միւնասիպէթլէ պէօյիւք ճէմիյէթլէր ագտ էտէրէք օլ ճէմիյէթ-լէրտէ պէօյիւք սիյասի առէմլէր Քիթապը մէղքիւրին քէնտի միլլէթլէրինէ իֆա էթ-միլ օլտուղը աղիմ խըղմէթլէրի մէտհ ու սէնա իլէ զիքը էտիլօլար:

Կէչէն կիւն Լօնտրանըն Ալպէրք Հօլ նամ պէօյիւք պինասընտա պինլէրճէ իլ-տիհամ էճնիւնտէ Մր. Էսքուիթ վէ Ամէ-րիդա սէֆիրի Մր. Իիտ Քիթապը մու-գատտէսին Ինկիլիզլէ սէօյլէյէն հալլինին միլլի հայաթընը թէրֆի էթմէք էմրինտէ կէօրաիւլիւ խըղմէթի թէպճիլ էթմիլլէր տիր: Քէզալիք այնի մէճիստէ Մ. Ամէրի-գա ճիւմհուրիյէթի բէիսի Մր. Թաֆթըն պիր թէլէկրաֆը օգուհմըլ տըր քի անտէ միւշարիլէյ հէյլէ տէյօր. «Քիթապլարըն սէր էֆրաղը օլան պու քիթապ չու կէչէն իւշ ապը զարֆընտա Ինկիլթէրա իւզէրինէ սալթաննաթ էթմէքլէ պէրապէր, իքի պէօ-յիւք Անկիլ—Մաքսոն միլլէթլէրինի եէքտի-կէրինէ ըապթ էթմէք էմրինտէ, պաշգա ճիւմլէ գուվլէթլէրտէն զիյաստէ իլ կէօր-միւշ տիր: Պիզիմ գալանիյնիմիլտէ էտէ-

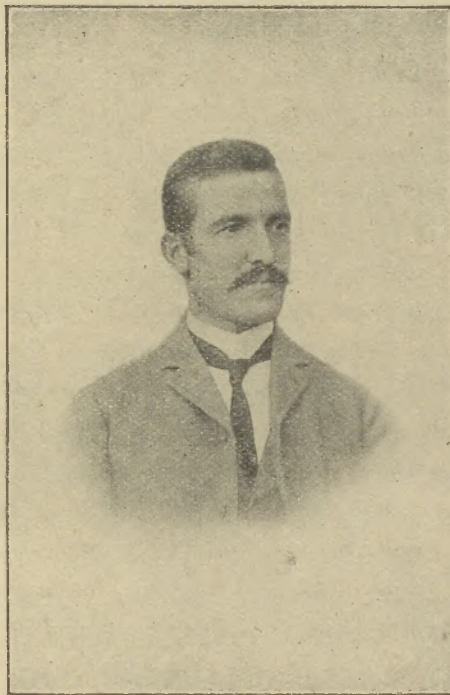
պիյաթըմըլտա, հայաթը իճթիմաիյէմիլ-տէ հէր նէ ֆաղիլէթ վար իսէ օ խուտու-տա չօգճա պունա եանի չու աթիլք Քի-թապըն թէէսիրինէ միննէթտալըլ»:

Ինկիլթէրա վէ Ամէրիգա կիպի իքի պէօյիւք գալլին հայաթը միլլիյէսինէ պու գատար հիւննի թէէսիր իճրա էթմիլ օլան պու քիթապ պու կիւն պիզիմ միլլի հայաթըմըլտա տա խըրոմէթ էտէմէղ մի, պու իմթիյաղտան միլլէթճէ նի՛չիւն մահ-րում օլալըմ:

Մ. Հանօթօ վէ Ալմանիա. — Էրմէնի զըթալլարը էսնասընտա Փրանսանըն Խո-րիճիյէ նաղըրը օլան Մ. Հանօթա պու եա-զընլարտա նէչը էլլէտիլի պիր պէնտտէ Ալմանիանըն շիմաիքի մէպլէյինէ տաիր պէ-յանը էֆրեար էլլէմիլ տիր: Միւնաիլէյ-հին զաննընճա Ալմանիանըն ճիւմլէ թէ-տապիր ի սիյասիյէսի Ինկիլթէրա ալէյ-հինտէ օլուպ, էնճամ պիր կիւն անըն իլէ հիսապ կէօրմէյէ մէճպուր օլաճագ տըր. պինաէն ալէյհ պու մէմուլ օլան միւսա-տէմէ վուգու պուլմաղտան Փրանսա տա-խի Բուսիա կիպի Ալմանիա իլէ պիր իթի-լաֆա կէլսէ, պու Փրանսա իչիւն էն զի-յատէ միւտտէպիրանէ պիր մէպլէք օլուր իտի: Միւնաիլէյհին իֆատէսինէ կէօրէ, Ալմանիա ասաքիր վէ սիյասի նօղթա ի նաղարտան զայլէթ վտաի պիր առէլիյաթ իչիւն թէտապիրլէր գուրմաղտա տըր: Ին-կիլթէրա գարշըսընա՝ պիր ուճու Շիմալ տէնիլինտէ վէ տիկէր ուճու Իրան քէօր-ֆէզինտէ օլան հիլալի պիր մէթէրիս չէք-մէքտէ տիր: Պաղտաա խաթթը Քիէլ գա-նալլընըն պիր զըմըլ տըր: Ալմանիա պու փրօղրամընը մուվաֆֆադիյէթլէ պաշա չը-գարա պիլէճէ՛ք մի, տէյիլ մի, պու պահա ը ախէր տիր, լաքին պէօյլէ պիր փրօղրամըն պուլունտուղու տա պիր էմր ի վաղը տըր: Մ. Հանօթօնըն գըլյասընճա շիմաի հայաթի մէսլէ պիւթիւն սիյասի

այլմին միւլաղէնէսի օլուդ, պու սըրա-
տա օրթալըդը դարըչալըրան գուլիլէթ Ալ-
մանիա ալը: Վէ իլալէթէն տէյօր քի,
«Ալմանիանըն իսթանպօլտաքի մէպէյինին
պու գատար ֆաալ, պու գատար տաղիզ
վէ բաղիզ օլմալընըն սէպէպի պու ալը:
Շըմէնտըֆէրլէր, տօնանմալար, թօփլար
վէ թիւֆէնքլէր, ապէրի մէմուլար, նը-
չանլար, իսթիզրազլար, վէլհալը հիչ պիւր
էքսիլի գալմայօր:

Հէր թէհլիքէյի կէօղիւնէ պլըյօր վէ
Դըրմըզը Սուլթանը հէր թարաֆտան իհա-
թա էտէն այնի սիյասի, իգթիսատի, տիփ-
լօմասի քազքիզլէր (թէժպիլլէր) Կէնճ
թիւրքիա իչիւն տախի իսթիմալ էտիլիյօր:
Պունու գազանմազ իչիւն օ հէր ֆէտա-
քէարլըզա լազի օլույօր: Պու շէյ խօշու-
մուզա կէլէ կէլմէսէ, անը դապուլ էթ-
սէք էթմէսէք օ պիւր էմրի վազը ալը: Վէ
նիչանա ալընան տա ինկիլթէրրա ալը: Վէ
Պաղատա խաթթը մէսէլէսի մէվճուտ օ-
լան միւլքիլաթլար արասընտա էն գաթի-
սի վէ էն նազիքի օլուպ, պէյն էլ միլէլ
մէվճուտ օլան մէնֆաթ տալալարընըն
էքսէրինէ ալադատար օլան եէկէանէ մէ-
սէլէ տիւր:» Մր. Պալֆուր տախի պու խու-
տուտա Մ. Հանօթօ իլէ հէմէֆքէար ալը
տէյու կէօրիւնիյօր: Միւմաիլէյհ ինկիլիզ
Փարլամէնթօրնտա իրատ էթաիյի պիւր
նութգտա, Ասիա ի Սուլթատա Ալմանիանըն
շմէնտիֆէր մէպէյինին տաի պիւր տէմիւր
հօլ մէսէլէսի օլմայլազ, թիճարէթ, սիյա-
սիյաթ վէ հարպ նօգթա ի նազարընաան
ինկիլթէրրանըն մէնաֆիինէ տօգուտու-
ղունը, վէ Բուսիա իլէ Ալմանիանըն իթի-
լաֆընըն Հինաթիմանտա, Աֆղանիսթանտա
վէ անլէրէ միւթթասըլ մէմէքէթլէրտէ
ինկիլթէրրանըն փոհսթիլինէ (նուֆուզը-
նա) պիւր թէհաթա օլտուղունը իտտիա էյ-
լէմիլ տիւր:

ՊԱՏ. ՆԵՐՍԷՍ ԳՈՒՅՈՒՄՃԵԱՆ

Պու զաթ տնտալ Հիւանի Մանուրլու վէ չէպա-
պէթին թազէ սիննիտէ թահսիլ իչիւն վաթանընը
թէրք էտիպ սէնէլէրճէ միւտաթէթ մէքթէպ քէօշէ-
լէրիպ էքէտիքտէն սօնրա կէրի վաթանընա կիտիպ
թահսիլ էթաիլի իրմ իլէ հէմէհլէրիլէրինէ խըտմէթ
էթմէք իսթէմիլ օլան չէվզ ու չէթարէթլէ տօ-
լու պիւր կէնճ վաղ իտի:

ՄՈՒԽԱՊԵՐԱԹ

ՇԷՀԻՏԼԷՐ ՄԻԼԼԷԹԻ

ՎԵՐ. ԱՐՍԷՆ ՇՄԱԻՈՆԵԱՆ

Շօլ գարա կիւնլէրին իւզէրին-
տէն իքի սէնէ կէչաի, լաքին պիզ հալա
հոտ ու մաթէմիմիզի ունուտամաուրդ:
Պիւր զէման զանն էթաիք քի պու պէտ-
պաթթ միլլէթ քէնաթ գաւն վիւրկիսինի
թէմամէն հոտ հաթիպ պիթիւրմիլ վէ էսքի
հարալարը աչան եէնի էլէմ ու միւսիպէթ-
լէրին վուզու պուլմայաճաղը եէնի պիւր
կիւն տօղմուշ տըր: Վաղթըլլա պիզէ խա-

սիմ օլան քիմսէլէր իլէ սարըլըպ էօփիւշ-
մէք վէ մագիյի ֆէրամուշ էտէրէք պիր
եէնի էմնիյէթտէ եաշամաղա պաշլար
պաշլամաղ, իշթէ Կիլիկիա հատիսէսի իւս-
թէ կէրպ պիզիմ սաֆտէրունանէ էմնիյէթ
ու իթմինանըմըղը իսթիհզա էյլէտիւ Վէ
«էրմէնիլէր իյիւն պիր հիսսի էմնիյէթէ
մալիք օլմագ գապիլ մի տիր» տէյէ պիզի
տիւշիւնտիրմէյէ պաշլատը : Միլլէթլէր
զուհուր էտիպ զէվալ պուլուրլար, մէտէ-
նիյէթլէր վէ տէվլէթլէր եէքսիկէրինի
թագիպ էտէրլէր, լըքին էրմէնիլին շէ-
հիսլիյինին սօնու կէլմէզ : Փագաթ գաթը
իւմիտ էթմէյէլիմ : Իման էթմիշ վէ օլ
իման ուղրունտա նէսլէն նէպէ սատա-
գաթ իպրաղ էտիպ շէհիս օլմուշ օլան
ֆէրալէր՝ քէօր պախթըն օյունճագլարը
տէյիլ տիրլէր : Խաշըն թարիսի պիր միւ-
հէյիպ հատիսէ տէյիլ, անճագ պիր Իւս-
հի թէրթիպ վէ փլանըն գուլլէտէն ֆիլիէ
իւրաճը տըր : Վէ Մապուպուն ուղրունտա
շէհիս ախշէնլէր անճագ մէզքիւր փը-
լանտա քէնտիլէրինէ տիւշէն հիստէյի
իճրա էտիյօրլար իտի : Տղմուտ չա-
յը սահիլինտէն (Վարդաւաննց մուհարէ
պէսինին վուգու պուլուղու մահալ)
Կիլիկիա օլալարընտ փարընճայատէք քէնտի
գանրարը իլէ՝ շէհիս պիր միլլէթին թա-
րիսինի գայտ էյլէմիշ օլան փէտէր վէ
պիրատէրլէրիմիզ քէօր թալէին գուրպան-
լարը տէյիլ իտիլէր : Էֆրատ վէ միլլէլին
թարիլինի թայլին վէ նատիպլինի թէրթիպ
էյլէյէն ալիմի մութլագ պիր Գուլլէթ
մէվճուտ տըր : Թարիլիսի պէշէրտէ հէր
գալմըն քէնտիլնէ մախսուս պիր փէյլամ
վէ մագսէտի մէվճուտիյէթի վար տըր :
Թարիլին զէմանը շաֆագընտա Աշուր վէ
Մըրը՝ մէտէնիյէթ վէ իլմին թէմէլլէրինի
վաղ էթտիլէր : Գատիմ Եունանիսթան՝ սէ-
նայի վէ պէտայլինին պէշիյի օլմուշ տըր :
Բօմա՝ տիւննայա նիզամ վէ գալմանին,
շէրիաթ վէ ուսուլը իտարէ վէրտի : Ին-

կիլթէրա՝ էլէէվմ հիւքիւմէթի մէշու-
թէնին մօտէլ վէ մուհաֆըղը օլմուշ տըր :
Իթալիա՝ ֆէննի մուսիգի իլէ պէշէրիյէթի
մէֆթուն էթմիշ տիր : Ամէրիգա ճիւմհու-
րիյէթի՝ սէրմայէտարան իլէ ամէլէ թա-
ղըմը տարտընտա պիր հիւսնի իթիլաֆ
պուլմագլըղ մէսէլէ ի մուհիմմէսի իլէ ուղ-
լաշըյօր : Իհթիմուլ քի պու շէյ թէսա-
տիւֆ էոէրի եախսու հալ ու քէյֆիյէթ-
լէրին նէթիճէսի տիր տէնիլիր : Փագաթ
պիզիմ «Թէսատիւֆ», «Վաղըլարըն իճա-
պաթը», «Ահվաղը մուհիթէ եա տարընրու-
հունուն թապիի նէթիճէսի» թէսմիյէ էյ-
լէտիյիմիզ շէյլէր հէր հալտէ պիր միւթաալ
Ֆիքրին թէրթիպաթընըն իզհարաթը տըր :
Խարայէլ գալմը, պէշէրիյէթի՝ վահիա Աշ-
լահա լուհանի իպատէթ տըր էթմէքիյէ
գուլաղուղլամագլըղ վաղիֆէսիյլէ միւքէլլէֆ
օլաուղու միսիլլու պու միլլէթլէր տաիի պու
տիւննատա քէնտի վաղիֆէլէրինի իֆա
էթմէյէ տալլէթ օլունմուշլար իտի : Վէ պիր
միլլէթ քէնտի տալլէթինի ունուտուպ քէն-
տի իուսուսի վաղիֆէսիի իֆա էթմէք
էմրինտէ թէքիստիւլ էթմէյէ պաշլատըղը
անտէ զէվալա եիւզ թուլթմուշ օլուր : Պիր
նաղարիյէ տէրմիյան էթմէյօրըղ, անճագ
թարիլի պիր հագիդաթը թէյիտ էթմէյէ
մէճուր պուլունտյօրըղ : Աշուր՝ անճագ
տիւննանըն թէմէտալիննէ խըամէթ էթ-
տիյի միւտտէթճէ տաիմ վէ գաիմ գալ-
ար : Գատիմ Եունանլար՝ քէսպ էյլէտիք-
լէրի ֆիլթիւհաթ շէլլէքլէրի սէպէպլինտէն
չըմարըպ քէնտի քէնտիլլէրինի զէվգ ու
սէֆա վէ թէքէպպիւր ու իֆթիլտարա
թէտիմ էթտիլլէրի անտէ սէնայիլին թէ-
լագղըմընտ խաուրմ օլամայըպ քէնտի իր-
թիֆալարընտան սուգուլ էյլէտիլէր : Բօ-
մա՝ գանուտու մուհաֆազա էթտիյի միւտ-
տէթճէ պէօյիւք իտի, ֆագաթ քէնտի
տալլէթինի իհմալ էտիպ գօյուուղու նի-
զամաթը պիզլաթ քէնտիսի թահրիֆ էթ-
մէյէ պաշլատըղը անտէ՝ էօլիւմիւնիսն ի-

լամբնը միւհրէմիշ օլտու: Խորայէլ՝ տինին-
տէն սափաւզտան սօնրա պիր սանիյէ պի-
լէ Սիօնուն իրթիֆալարնտա գալամատը:
Իմաի պիղիմ միլլէթին թարիխինէ տախի
պու նօդթաի նազարտան պագաճագ օ-
լուր իսէք՝ կէօրիւրիւղ քի Էրմէնի գալմը
Խրիսթիյան ալէմինին շարգի հուսուսուն-
տա տուրարագ օրատա տինի Մէսիհիյէ
չահիտ օլմագ իչիւն տալէթ օլունմըշ տըր:
Քէնտինին պու վաղիֆէ իլէ միւքէլլէֆ օլ-
մասը էն պէօյիւք դուրպանլար վէրմէսինէ
եօլ ալմըշ տըր, լաքին օ սաարգ գալըպ
էօմր վէ էօլիւմ վաարթասըլլէ իմաննը
վիգայէ էթմէքատ մուվաֆֆագ օլմուշ տըր:
Օ քէնտի մէմլէքէթինին գարը տաղարը
միսիլու տարարճա միւտաէթ տայանըպ
գալմըշ վէ պիհիտալ շէտիտ ֆուրթունա-
լարա մէյտան օգումուշ տըր: Շարգտան
կէլիպ Դարպը տէյլ կիպի պատան վէ Էվ-
րօֆաննը Խրիսթիյան մէտէնիյէթինի գուն-
տաղնտա պօղուպ մահվ էթմէյի թէհ-
աիտ էտէն գապիլէլէր էմվաճը՝ Արարատ
էթրաֆընտա քէնտիլէրէ մուգալէմէթ է-
տիպ տաիմա իլք տարպէյէ քէնտի կէօք-
սիւնիւ աշմաղա բաղի օլան հէման պիր
ալիւճ պիր ճէմիյէթէ թէսատիւֆ էյլէմիշ
տիրէր: Պու պիր ալիւճ միլլէթ քէնտի
ալինի իչիւն շէհիտ օլմաղա հաղըր պու-
լունտուղու միւտաէթճէ իսթիհզա օլունա-
ճագ պիր գուվլէթ տէյլ ալիւ, վէ Էվրօ-
փա օ գապիլէլէրին հիւճումնա մարուզ
օլմայարագ պիր գաշ սուր սիւքիւնէթլէ
Խրիսթիյան մէտէնիյէթինի պաշլայըպ անը
թէրլիճ էթմէքատ պուլունտուլար իսէ, պու
ֆուրսաթ իչիւն չօլ շէհիանէ վէ ֆէսա-
քիարանէ տայանըպ տուրան շէհիտլէր միլ-
լէթինէ միննէթտար տըրլար:

Պէն Էրմէնի թարիխինի պու Եօլտա
անլարմ: Պու միլլէթ սատէճէ պիրպալթ
ը սիյահնը քէյֆի պիր ալէթի վէ պիչարէ
պիր դուրպանը օլմուշ տըր տէյու զանն
էթմէք Էանըշ տըր: Դարպ միլլէթլէրի՝ չու

Վարգանլար, Լեւանլար, Թամզարեանլար վէ
Լեւոնեանլար միլլէթինի հիսսի միննէթ-
տարի իլէ թագաիր էթմէյէ վէ անլէրէ
հայրան օլմաղա միւգթէտիր տէյիլլէր իսէ
պիղէ աճընմագ զահմէթինի տէ տէրիւհտէ
էթմէսինլէր: Պիղ անլէրին հիսսիյաթտան
նիւպէան էտէն տէրատաշըրղլարնտա միւհ-
թաճ տէյիլլիզ: Անլէրին պիղիմ տուլարը-
մըզա պիր լոգմա Էքմէք վէրմէք վէ Էօք-
սիւղլէրէ մէլճա թէսատիւք էթմէք էմրին-
տէ կէսթէրաիլլէրի զայրէթ վէ քէրէմ-
լէրինի թագաիր էտիպ, պիղէ տալէթա պիր
գապրիսթան օլմուշ օլան կիլիկիա խարա-
պալարը իւղէրինտէն, միւնքէսիր գալպլէ-
րիմիղին տէրինլէքլէրինտէն՝ խալիս հիտի-
յաթըմըղը պէյան էթմէքլէ պէրապէր
միւսատալէրիլլէ չունը տա բէճա էտէրիլ
քի պիղի շէրէֆսիլ թարղտա էօլիւմէ
հիւքմ օլունմուշ վէ զալիմ պալթըն պի-
չարէ դուրպանլարը մագամընտա կէօղէ-
տիպ պիղէ թէրահհիւմ էտէճէք եէրտէ,
թուշ էյամ տէվամ էտէն էօլիւմ աղըր-
լարը սրատընտա Խրիսթիյանըղըն մուգատ-
տէն իմաննը գալի թութարագ լէքէսիլ
սագլամըշ օլան պու միլլէթին մինթարաֆ
իլլահ ինթիլիապ էտիլմիշ պիր մուհաֆըզ
օրտու մագամընտա լիյաղաթընը թանը-
սընլար: Քէզալիք պիղ տախի շէհիտ օլան
փէտէր վէ պիլաւտէրլէրիմիլ կէօյա քէօր
թալէին պիչարէ գուրպանլարը իմիլլէր կի-
պի անլէր իչիւն ետա ու մաթէմ էտէրէք
անլէրին զէրի ճէմիլլէրինի գալարթմա-
յարմ: Անլէր պիր Իլահի փլան մուճի-
պինճէ միւշէրրէֆ պիր վաղիֆէ իֆա է-
տէրէք էօլիւմէտէք սաարգ պուլունանլա-
րըն հայաթ թաճընը թէվէրրիւս էթտիլլէր:
Թէսատի կէօրտիլլէր, լաքին մաղլուպ օլ-
մատըլար: Քէնտի իպատէթկէտհլարընն
եէր իլէ եէքսան էաիլիլիլինի միւշահատէ
էթտիլլէր, ֆագաթ սօն նէֆէսէտէք տուա
էթմէքտէն ֆարիլ օլմատըլար: Էօլտիլլէր,
լաքին զալիպ օլարագ Էաշույօրլար: Իմանը

էտիւներէք թարափէյն քէնտի մէմնունիյէթ վէ հիսսիյաթլարընը պէյսն էյլէտիլէր : Պու թէճէմմիւտէ իւշ պին գատար քիմ-սէլէր հազըր պուլունարադ , անտէ իւք սէօյլէյէն ֆէրու Ատանա Փրօթէսթանն ընտի ընտի հանիսի վեր . Հ . Յ . Այճեանն օլուպ միւմսի-լէյն պէրվէճհի տթի իրատը քէլամ էյլէտի :

Ատանա վազըտընըն նախօշ խաթը-րէլէրի միյանընտա խօշ պիր խաթըրէ մէվ-նուտ տըր : Անըն ատապէթի միյանընտա պիր մուհապպէթ , վէ իթթիրադը միյա-նընտա պիր իթթիրադը զահիր տիր : 0 տախի Խրիսթիյան ֆըրդալարընըն (յարա-նուսանուրիւն) իթթիրադը , միլլէթ եա մէզհէպ թէֆրիդ էթմէյէրէք վազը օլան իթթիրադը տըր : Վէ պու իթթիրադըն էն խօշ ճիհէթի տախի Փրօթէսթանն վէ Լուսաւորչականն ճէմիյէթլէրինին մուգա-րէնէթ վէ մուհապպէթի տիր : Անլէր խալը վազթտան պէրու այնի եկեղեցիտէ թէ-ճէմմիւ էտիպ , այնի խորանըն հուզու-րընտա իպատէթ էթմէքտէ , վէ այնի վազ վէ նախհաթմա իշթիրաք էյլէմէքտէ տիր-լէր : Պու վազըա պիր գաշ հաթթիտ եա պիր գաշ այտան պէրու տէյիլ , իլլա էլ եէվմ օն սէքիլ մահաան պէրու տէվամ էյլէմէքտէ օլուպ , միլլէթիմիլին ալիճէ-նապըրդ վէ կէնիշ ֆիքրիլիլինէ պիր տէլիլի ճէլիլ տիր :

Պունտան 20 մահ գատար էվլէլ , եանի 1909 Ապրիլ 26տա պիզիմ քիլիտէ վէ մէք-թէպլէրիմիլ տիկէր քիլիտէ վէ պինալար իլէ իհրաք էտիլիր իքէն , ֆիքրիմիլզ վարիտ օլան սիւալլարտան պիրի շու խոի , — Պիլ պունտան սօնրա նէ՞ եափաճալըլ , նէ՞րէտէ իպատէթ էտէճէյիլ : Օլ զէման պիլ Այ-լահնն թէրթիպ վէ թէտարիքինտէն պի-խապէր օլարադ , քէք մէյուս պիր հալտէ խոիք : Պիր գաշ հաթթիտ Թախիսուսականն Հրեայ կիպի տիվար քէօշլէրինտէ , վէ աչըդ հալաաա վազ վէ նախհաթ իըզ-մէթլէրի իճրա էթտիքտէն սօնրա , պիր

կիւն Ատանա Խրիսթիյան ընտի ընտի հանի-լէրինին (կրօնական սլէս) պիր թէճէմ-միւլնտէ , Ատանա Առաջնորդ վէքիլի , Արժ . Տէր Արտէն Գաւաւալ շէօյլէ պիր թէքիֆտէ պուլունտու : «Մատէմ քի ճիւմ-լէ քիլիտէլէրիմիլ եանմըլ , վէ անճադ պի-զիմ Ասուաթմաթիւն եկեղեցի գալմըլ տըր , խաթըր խէնիլ պու քիլիտէտէ միւ-նապէպէ իլէ խըամէթ կէօրէլիմ : » Պու թէք-լիֆ էվլէլա պիզէ փէք զարիպ վէ մէմու-լին զայրի կէօրիւնտիւ , նէզաքէթ վէ շախ-սի միւթալանն նէթիճէսի տիր տէյու զը-յաս էտիլտի : Չիւնքի մէքքիւր թէճէմմիւ-տէ Լուսաւորչականն , Փրօթէսթանն , Գա-թօլիք Սիւրեանի վէ Գիլատանի ընտի ընտի հանիլէրի պուլունմադտա խալէր : Վէ պիլտէն հիշ պիրի միլլէթիմիլին պու գա-տար նէճիպ վէ միւսաատէքեար պիր ըուհ իպրադ էտէճէյինի մէմուլ էթմէյօր իտիք : Փազաթ պու թէքիֆին ճիտիյէթինի վէ խուսուտա անըն ումում միլլէթտալա-րմըլըն արզուսընա մուվաֆըդ օլտուզու-նը կէօրիւնճէ օլ զէման պիլ Փրօթէսթան-լար անը մէմնունիյէթլէ գապուլ էյլէտիք , վէ 18 այտան պէրու պու եկեղեցիտէ ի-պատէթ խըամէթլէրի իճրա էյլէմէքտէյիլ : Պիլ պու միւսապիլիլիք միւստէթինին պու գատար ուզամաընը խաթմէլ խոիք խէ տէ , պազը հալ ու քէյֆիյէթլէրտէն նա-չի պու անէ գատար թէմտիտ օլունմըլ տըր : Վէ շիմոի քիլիտէմիլ արթըլ իլին-տէ իպատէթ էտիլիր պիր հալէ կէլիշ օլ-տուզունտան , սիզէ օլան զահմէթիմիլի քեաֆի սայմադ մազսէտինտէ իլ : Հէր նէ գատար պուրատան այրըլաճադ խէք տէ , պու մուհապպէթտէն այրըլմայաճաղմըլա սիզի թէէմին էտէրիլ : Չիրա սիզտէ կէօր-տիլիլմիւլ միւսաատէքեարըլ վէ կէնիշ ֆիքրիլիլիք պիզիմ գալպիմիլ իւզէրինէ տէրին վէ պօզուլմալ թէէսիլլէր պրադմըլ տըր : Անըն զիքրինի զէման սիլէմէլ , վէ թէէսիլլինի վազթլար մահվ էտէմէլ : Պիր

վեճն իլէ սու ի թէֆէհհիւմէ մէյտան վե-
րիւմէյերէք պուրայա դատար կէլմէքլի-
միզ պիզի ֆէվզ էլ զայէ մէմնուն վէ միւ-
թէչէքքիւր զլմըշ տըր : Վէ պու ճիհէթ-
լէ միլլէթիմիզ վէ միլլի քիլիսէմիզտէ կէօր-
տիւյիւմիւզ նէճապէթ վէ ալի խասիյէթ-
լէրտէն պազըլարընը զիքը էթմէք խթէրիզ :

1. Սիզտէ էյի միլլէթսաշլլոգ րուհու
կէօրտիւք : Հէր քէս քէնտի միլլէթինի
սէվէր, ֆազաթ պիզիմ միլլէթտէ պու
խաստիյէթ պիր ազ տահա զիյատէ տիր :
Պէլքի պու խաստիյէթին պու միլլէթտէ պիր
ազ զիյատէ նէշլ ու նէմա պուլմասընըն
սէպէպի անըն չօգտան պէրու թէատտի
չէքէն պիր միլլէթ օլմասը տըր : Ումումէն
տէրա՝ տտէմլէրի պիրլէշտիրէն գուվլէթ-
լի վասիթալարտան պիրի տիր : Խուսուսա
տէրտի այնի օլան քիմնէլէր պիրի պիրինէ
տահա եազըն կէլիրլէր : Պիզ տէրտիմիզի
էճնէպիլէրէ սէօյլէտիք աւնշամասըլար ,
անշատըլար իտէ , հիսս էթմէսիլէր : Էր-
մէնինին տէրտինի էրմէնի պիլիր : Պու սէ-
պէպտէն միլլէթիմիզ թարաֆընտան պիզլէ
տօղրու սօն տէրէճէ իշթիրաք վէ մուհապ-
պէթ իզհար օլունմըշ տըր : Վէ պիզ անը
հէր զէման վէ մէքեանտա թէչէքքիւր վէ
մէմնունիյէթլէ զիքը էթմէք խթէրիզ :

2. Սիզտէ էյի գօնշուշուշու գ րուհու կէօր-
տիւք : Ատէմ էյի գօնշուշու նի՛չիւն արար,
իճապը հալտէ անտէն իշթիրաք վէ մուա-
վէնէթ կէօրմէք իշիւն տէյլի՛ մի : Պիզ
սիզտէն վիք չօգ իշթիրաք վէ մուհապ-
պէթ կէօրտիւք : Պիր քէրրէ պիր ֆէրիսի
պիր միւնասիպէթլէ Յիսուսա պիր սիւալ
իրատ էյլէտի , «Գօնշում քի՛մ տիր» :
Յիսուս ճէվապէն տէտի քի , «Պիր ատէմ
երուսաղէմտէն երիքովա էնէր իքէն , հա-
րամիլէր էլինէ տիւշտիւ , վէ անլէր անը
սօյուպ եարալատըգտան սօնրա եարը էօլ-
միւշ պրազըպ կիթտիլէր : Վէ րասթ կէլէ
օլ եօլտան պիր քեահին էնէր իքէն , անը
կէօրտիւքտէ օլ պիր թարաֆտան կէչիպ

կիթտի : Քէզալիք օլ մահալէ պիր Ղուլիլի
տախի կէլմէքլէ , վարըպ անը կէօրիւնճէ օլ
պիր թարաֆտան կէչիպ կիթտի : Լաքին
պիր Սամարիալը եօլա կիտէր իքէն , պու-
լունտուղու եէրէ կէլիպ անը կէօրտիւքտէ
աճրաք : Վէ եանընա կէլիպ եարալարընա
զէյթ եաղը իլէ շէրապ տէօքէրէք անլէրի
սարաք , վէ անը քէնտի հայվանընա պին-
տիրէրէք , պիր խանա կէօթիւրիւպ անա
մուգայյէտ օլտու : » (Ղուկ. 10, 30—35.)
Քէզա պիզ տախի պու տիւնեատան սէ-
մավի երուսաղէմէ եօլճուլուգ էտէր իքէն
մէշքիւր ատէմին հալինէ տիւշտիւք , վէ
միլլէթաաշլլարըմըզ պու սէֆիլ հալիմիզի
կէօրիւնճէ աճրաք , վէ պիզի պաղըրնա
պասարապ պու եկ ղեցիյէ կէթիրտի .
Պիզիմ իլէ աղլատը վէ տուա էթտի : Պիզ
իշթիրաք վէ մուսավէնէթ կէօթէրտի : Վէ
միւշապիհ օլան տէրտիմիզի միւշթէրիք օ-
լան Բապպ վէ Խէլալքեարըմըզա թագ-
տիմ էյլէտի : Էյի պիր գօնշու պունտան
զիյատէ նէ՛ եալիար : Վէ անտէն տահա
նէ՛ շէյ մէմուլ օլունուր :

3. Սիզտէ էյի միւսաաֆիրիէրվէրիլի
րուհու կէօրտիւք : Իպրանիլէր ըսապէսին-
տէ պու պապտէ կիւզէլ պիր էսր վար
տըր : «Միւսաֆիրիէրվէրիլի ունութմայը-
նըզ , զիրա պու եօլ իլէ պազը քիմնէլէր
պիլմէյերէք , մէլէքլէր գապուլ էթտիլէր :
(Իպր. 13, 2.) Տէմէք խթէմէյօրու՛մ քի
պուրայա կէլմիշ օլանլարըն ճիւմէսի մէ-
լէքլէր տիր : Խայր , պէօյլէ տէյիլ տիր :
Քեաշքի պէօյլէ օլա խաի : Փազաթ տէ-
մէք խթէտիլիմ չու տըր քի՛ անլէր մէ-
լէք տէյիլ խէլէր տէ , մէլէք օլմաղա ար-
զու էտէն քիմնէլէր տիր : Վէ պուրատա
իճրա էտիլէն խըամէթլէր վասըթասըյլէ
հիշ տէյիլ պազը քիմնէլէր մէլէք օլմաղա
գարար էթտիլէր , վէ էօյլէ տախի եաշա-
մազտա խէլէր , օլ զէման պու խըամէթ-
լէր քէնտի միւքեաֆաթընա նալի օլմուշ-
լար տըր : Իմոի սիզին պու միւսաֆիր-

փերվերլինիւղ փէք նէճիւղ պիր ամէլ տիր։ Աւեսաւաւունն բուհունա միւթապըզ, վէ առախնալն էմրինէ մուլափիրզ տըր։ Պինաէն ալէյհ պու պապտէ սիզէ սուբէթ ի մոխսուսէտէ պէյսանը մէմնունիյէթ էթմէք իսթէրիլ։

4. Սիզտէ էյի Խրիսթիյանիւղ բուհուն կէօրտիւք։ Պօղոս առախնալ տէմիլ տիր քի «Պիրպիրինիլին աղըրլըզարընը թաւըյընը վէ պէյլէճէ Բրիստուրն շէրիաթընը իթմամ էտինիլ։» (Ղալ. 6, 2) Բրիստուրն բուհուն փէտաքեարըզ բուհուն տըր, պաշղալար իչիւն սարֆ էթմէք վէ սարֆ օլունմադ բուհուն տըր, Օ զէնկին իքէն պիղիմ իչիւն ֆազիր օլտու, թաքի պիղ տախի անըն ֆազիրլիյի իլէ զէնկին օլալմ, օ սալիհ իքէն պիղիմ իչիւն կիւնաճեար ատա օլունտու, թաքի պիղ անըն կիւնաճեար ատա օլունմադըյէ սալիհ օլալմ, օ էօլմէլ իքէն պիղիմ իչիւն էօլիմէ միւպթէլա օլտու, թաքի պիղ անըն էօլիմիւ իլէ էպէտի հայաթա մապիք օլալմ։ Բրիստուրն բուհուն պու տըր։ Վէ Խրիսթիյանիւղըն բուհուն տախի պունտան իպարէթ օլմադ կէրէք տիր։ Պիրինին զաափիյէթի օլ պիրինին գուլիլէթիլէ իքմալ էալիմէք, պիրինին ճէհալէթի օլ պիրինին հիքմէթիլէ «էթր օլունմադ, վէ պիրինին իհթիյաճը օլ պիրինին զանիմէթիլէ տօլտուրուլմադ լաղըմ տըր։ Իչթէ սիզտէ պու նէճիւղ բուհուն կէօրտիւք։ Պիրիլ իպատէթիւսնէմիլ եանմըլ իքէն սիզինքինի պիզէ թադտիւմ էթտինիլ։ Վէ պիրիլ պէօյիւք պիր իհթիյաճըմըլ վար իքէն, սիզին օլանը պիրիլ իլէ թադտիւմ էթմէյէ բազի օլտունըլ։ Վէ սահա տօղբուտու սիզին վէ պիզին թէֆրիդաթը պիլէ էթմէտինիլ։ Վէ օն սէքիլ տյտան պէրու սիզէ խալլը զահմէթ վէ աղըրլըզ վէրմիլ իքէն անը մուհապպէթ վէ հիւսնի լիզա իլէ թաղարընը։ Պու պապտէ սիզտէն ֆէվզ էլ զայէ մէմնուն վէ միւթէչէքքիր իլ։

Պէյլէճէ սիզտէ կէօրմիւլ օլտուլումըլ էյի միլլէքիւթէրվերլիւ, էյի զօնշուշուզ, էյի միւսամիւթիւթիւթիւթիւթ, վէ էյի Խրիսթիյանիւղ բուհունտան տօլալը ֆէվզ էլ զայէ մէմնուն իլ։ Վէ պու մէմնունիլէթիմիլի գալ ու գալէմէթարիֆ վէ թալսիֆ էաէմէլ իլ։ Բէզա միւթէչէքքիր իլ, գալպի վէ ֆիքրի կէնիլ օլան կիլիկիա Կաթողիկոսը սէմահէթլու Սահակ Սրբազան Խապանան, վէ Խիթամպօլ Փաթրիկի Ս. Եղիշէ եպիսկոպոս Գուրեան հազարաթընտան։ Եկէր միւշարիլէյիւմ էֆէնտալէր իսթէսէլէր իտի, պիր սէօլ իլէ պու իթթիֆադը մէն էտէպիլիլէր իտի։ Փաթրիլ էօլլէ էթմէյիլ, պէրաքս անը թէչվիլ էթմէքտէ պուլունտուլար։ Մէմնուն իլ Ատանա առաջնորդ վէքիլի Արթ. Տէր. Արսէն քահանայ Նէմէնիճեանտան վէ ճիւմլէ Կրօնական ժողով աղալարընտան։ Անլէրին պու պապտէ օլան ալիճէնապըղը թադտիր ու թահաինէ շայան տըր։ Միւթէչէքքիր իլ պիլճիւմէ Գաւառական, Գաղափական, Թաղական, վէ Տնտեսական ժողովարըն վէ Հոգաբարձութիւնը միւհթէրէմ աղալարընտան։ Անլէրին պու պապտէ օլան միւսաատէքեարըղը պիլի ֆէվզ էլ զայէ մէմնուն գըրմըլ տըր։ Վէ էննէհայէ մէմնուն իլ պիլթիւն միլլէթաալարըմըլտան, վէ խուտուսա Ատանա Լուսաւորչական Երմէնիլէրինտէն վէ պու միւսափիրիլէրվերլիւ զահմէթինի թաղըմըլ օլան քիլիսէ խատէմէսինտէն։

Սէօղիւմէ խիթամ վէրմէզտէն տէրիւմ, էլ վէտամ էյ միւհթէրէմ վաթանտալար, խօջա գալընըլ, էյ մուհիպպ միլլէթաալար։ «Մնաք բարեաւ ո՛վ սիրելի Բրիտոնեաներ»։ Բապպ սիզին վէ պիղիւ իլէ պէրապէր օլտուն։ Վէ Պօղոս առախնալն պուլուրտուլու կիպի, «Էմէյիմիլ Բապպոս» պիհունտէ օլմաղընըն պիլէրէք, միւհթէմ վէ տապիթ գատէմ պուլունուպ տախմա Բապպըն իչինտէ արթմադ իւղըն օլալմ։

մենսինե եւրոսքս հսեմ պիր գուվիթ օլ-
տուլու իշիւն տախի թահսինե շայան տըր-
Պիր քիմնէնին պիր միւճրիմէ, քէնտինի
ինճիթմիշ օլան պիր տաթ եա տիւշմէնինե
ափվ էտիպ անը մուհապպէթլէ տէրաղուշ
էյլէմէսի, անաէ եիւքսէք հայաթըն էսնա
հայաթ իւղէրինե դալէպէ չալմասը վէ եիւք-
սէք հայաթըն տահա զիյատէ թագվիյէթ
պուլմասը տըր : Ատէմէրին գուտուրլարընա
գուտուր իլէ մուգապէլէ էթմէք իսէ՝ բու-
հումուլտա պիր մաղլուպիյէթ վէ քիւչիւ-
մէք մէյտանա կէթիւրիյինի հիտ էաէրիլ :
Իմոի պիղ մուհապպէթ մուգապէլէսի ու-
տուլունու գապուլ էթմէքլէ քէնտի քէն-
տիմիլէ էաէպիլէճէյիմիլ էն պէօյիւք իսայ-
ըր իֆա էթմիշ օլմաղլը :

Մուհապպէթ մուգապէլէսի՝ ումում
իմսանլարըն հայաթընսա նասըլ էքսիյի
հիւսնիւ նէթիմէ իլէ տախի շայանը իս-
թիալ տըր : Տիւնեատան շէրին, ճէհա-
լէթ վէ պէտէվիյէթին մաղլուպ էտիլտիյի,
վէ խայըն զալիպ օլուպ նէմա պուլտուլու
եէր, զուլմուն զուլմ իլէ, վէ առալէթին
եալընըլ առալէթ իլէ մուգապէլէ էտիլ-
տիյի եէր տէյիլ տիր : Հէր կիւճիւլէ
բաղմէն պիր դալպին պիր տիկէրինե ափվ
էթմէսի, պիր քիմնէնին քէնտի խաամինի
սէվմէսի, պիր միլլէթին պաշգա պիր միլ-
լէթէ ալի պիր բուհ իլէ միւսաատէքեար
պուլունմասը տիւնեա իշիւն մուճիպ ի պէ-
րէքէթ օլմուշ տըր : Տիւնեա՝ քէնտինին
իսթիֆատէ էթտիյի էն եիւքսէք պէրէ-
քէթլէրտէն տօլայը նէրօն վէ նափօլիօն-
լարա տէյիլ, անճագ Պօղա վէ Յովհան-
նէյլէլէ միննէթատար տըր : Ինսան էթի
եէյիպ իւրեան կէզէն չօլ վահշիլէրի ալըպ
անլէրի մանէն վէ մատտէթէն եիւքսէլտէքէք
մէտէնի գալմլար սըրասընա կիրտիւրէն
գուվիթ մուհապպէթ գուվիթի օլմուշ
տըր : Սօն եարըմ աար զարֆընտա Աֆրի-
գատա վէյտանա կէլէն թէպտիլթըն սըր-
ընըր անըն մէրքէզինաէ իշթամպօ գու-

րիյէսինաէ տէֆն օլունմիշ օլան գալպ-
տէ պուլուրըլ : Տիւնեա՝ գուվիթի
քիմնէլէրին զաիֆլէրի քէնտի հայաթլարը-
նա միւշթէրիք դըլմասը իլէ իլէրի կիթ-
միշ տիր : Գուվիթիլինին հայաթընը զաիֆ
օլանլարըն տէրունինե նագլ էտէն գանալ
մուհապպէթ օլմուշ տըր : Պիղ շու մու-
գատտէս վաթանը գան թէր վէ կէօլ եաշ-
լարըլլէ ըսլաթմըլ, վէ անըն հէր ալուճ
թիւրապընա պէտէլ պիհիտապ շէհիպլէր
ֆէտա էթմիշ պիր միլլէթ մագամընտա,
էյէր պու թարլայա էքտիյիմիլ շու զի-
գըլմէթ թօխումլարըն միւսմիր վէ միւս-
թագպէլ ճէհալէրիմիլին մահալտար օլ-
մատընը իսթէյօր իսէք, անը մուհապպէթ
կիւնէշիլլէ տախի գըզարըրլա թէնպիր էթ-
մէրիլլէլ : Ինսանլարմ քի մագիտէ գարան-
ըլդ տիւնեայը թէնպիր վէ թէլլին էտէն
օլ էպէտի Շէմա պիզիմ տիյարըմըլ տա-
խի խէլաս վէ իհեա էտէճէք տիր :

Կէյմիշտէ էտիլէն պէօյիւք սարֆիյա-
թըն նէթիմէսի օլարագ էլիմիլլէ կէզմիշ
օլան ֆուրտաթ վէ իմթիյաղլարտան իս-
թիֆատէ էթմէք իշիւն տախի մուհապպէթ
իլէ մուգապէլէ էթմէք էն միւնատիպ թա-
րիգ տիր : Մէշրութիյէթին էլէեվմ պիլլէ
պաիւշ էթտիյի իմթիյաղլար նէ գատար
տա ճիւզի օլտա եէնէ թագտիր էթմէմիլլի
տէյէր : Հալպուքի պու ֆուրտաթ վէ իմթի-
յաղլարտան խուսումէթ իլէ տէյիլ, անճագ
մուհապպէթ իլէ տիր քի էն զիյատէ իսթի-
ֆատէ էաէպիլէճէյիլ : Քէնտի վալիտէյ-
նինտէն պին լիրա սէրվէթ թէվէրրիւս էթ-
միշ օլան պիրատէրլէրին օ եիւզտէն հասըլ
օլմաղ իմթիյաղ վէ ֆուրտաթլարը, սյ-
նի խանէաէ գալարագ քէնտիլէրին եէվմի
հայաթընտա պիրի պիրլէրինի սէվմէք վէ
ափվ էթմէք թարիգինաէ իշլէմէլէրի տիր :

Պիղ պիհիտապ հայաթի բապըթալարա
քէնտի քէնտիլէրիմիլլի շու մուգատտէս
վաթանըմըլ, վէ անտէ տաքին օլան ա-
նատըրը մուսթէլիֆէյէ մէրպուլ վէ ո-

լազաւար պուլուօրը: Պու տիյարտա պու գօնշուլարըմը իլէ եաշայաճաղը: Իմսի պիլլիքտէ մալիք օլտուղումուզ իմ թիյալ վէ ֆուրսաթլարը մուֆիտ սուրէթ. տէ իսթիմալ էտէպիլմէքլիլին էն էյի թա. իրգի մուհապպէթ տիր:

Շու միւնասիպէթլէ շէհալէրիմիզին զիբրինի էտէր իքէն անլէրին տէ սիւքիւթ պիլ պէլաղէթլէ պիզէ պու տէաիլէրիմի. զի թէլիտ էթաիլէրինի տէ տէրսաթլըր էտէլիմ: Վէ էյի պիլլիլիմ քի նիհայէթ հագիգի զաֆէր մուհապպէթտէ տիր: Պիր կիւն կէլէճէք քի անտէ տիւնեա քէնտի. նին թօփ վէ թիւֆէնքլէրինի կէթիլիպ Գուլլօթա իւզէրինտէքի խալլըն էօնիւնէ գօյաճազ, վէ հէր միլլէթ «պէն տիւնեա. յա» պուրասա «զալիպ» օլտուլ տէյէճէք տիր:

ՊԱՏ. ՄԱՐԳԱՐ ԳԱԼՈՒՍՏԵԱՆ

Համիտլիէտէ մուվաֆֆազ պիլ սուրէթտէ իլլէյիպ պիւթիւն էհալլինին հիւսնի թէյէճէթիւ. հիւսիւ գազանմը իտի:

ՇԷՀԻՏԼԵՐԻՆ ՄԷԶԱՐԸՆՏԱՆ

Եէսի խունրիզի իսքիպսաս պիզլերի Հասիգէ ի հաշաքսան գալ էյէսի. Զալիմ էյէր գանընըզա գըզարսը, էժղանըմըզ ասիւմանասէֆ վարսը:

Աննէ-Վաքանըն ճիկերի սաղլանսը, Սիյահ կիյսի հէմ գարալար պաղլանսը. Հագին հագին գան եաշսէօֆսի կէօզիւնսէն Պաղըր եանսը, ահ էյէսի էօզիւնսէն:

Սիզ, պէրհաշաք միլլէքսաշար, պիլիլիզ, Օլ կիւնլերի զիֆր էքսիֆնէ սիլինիզ Տէրսնազ օյուր, էիւրէյինիզ սըզըլար, Զիֆրիմիզլէ դամֆիւսիւնիզ հէմ հէր պար:

Պիզիւմ սախի սարմասաղըն ֆէմիլլէր Պիլէ սիզէ աղը ք թէշէֆֆիւր էյէր. Զիրա պիզ հէփ պիլ վաքանըն էվլասը, Պիր իսի հէմ ճիւմլէմիզիւն մազասը:

Վաքան իյիւն էօլմէֆ սիւշսիւ պիզլերէ, Ամմա վաքանսաշ էլիսէն... նէ չարէ... Վաքան իյիւն եաշայընըզ սիզ պարի, Իսպպ ք ռահիւմ էսիւրկէսիւն սիզլերի:

Պիզ էօլսիւֆ ֆի վաքան գըշամ էյէսիւն, Տէվրի ֆիւն ու դաշըք թէմամ էյէսիւն. Գանընըզա սուվարսըզ ֆի յէօլլերի. Ալ կիլինսիւն խուլպ ուխուլվէթ կիւլլերի:

Սիզ, գարսաշար, ունուսուըզ կէլմիշի, Զիրա կէլմիշ խախն Շէրիլին իշի. Խարապաքսան նէ գազանսը պու վաքան Դըքալ, հարիլլէ օյնըր մը ապասան:

Պիլիլիզ ֆի զիֆրիմիզի հէր գէման Թէպնիլ իյիւն ամասէ սիւնիզ հէման. Սիրիշֆինիզ մէզարիլըզը սուլար, Եաս կիւնիւնսէ սիլինիզ Տէրսլէ սօլար:

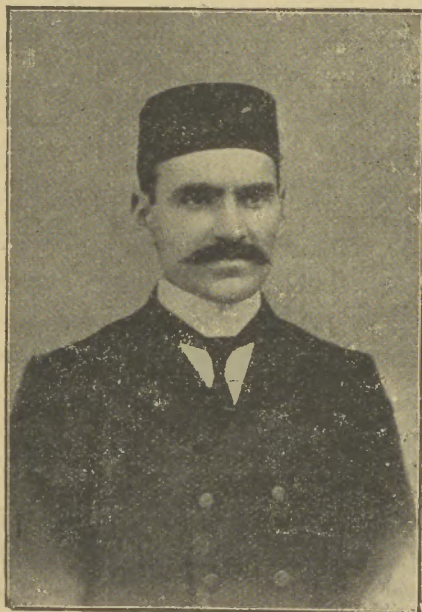
Պրազընըզ արթըզ նալէ, Միղանը, Եաս գարանըզ գարարմասըն ճիւսանը. Տէհրլէրսէն պէրու աղլար պու միլլէք, Պիզէ Միղան սալի օյսու պիլ իլլէք:

Պիզ շուհէսա Միքունհաք թօխումու իզ, էլլի, էիւզ գաք մէյլէ վերիւր պիլիլիզ. Սիզէ սիւշէն դալթէք թերի սէօֆմէֆ սիւ, Հասաս իյիւն պիլ ազ էմէֆ յէֆմէֆ սիւ:

Ասալթէք պիլ գալա օյսուն սիզլերէ, Ուխուլվէթ սէ սիլիլիլլէրէ էնէ չարէ, Միւսապաք սալք մամուրիլլէք կէթիլիլլէ, Վէ մուհապպէթ մէյլլէրի էթիլիլլէ:

Իմսի հաշիւն, սիզ գարսաշար, իլլէրի, Միլլ ու միլլէք մամուր օյսուն հէր պիլի, Մազպէրէմիզ իւզէրինէ սիզսէն պիզ Մալք միսէլլէ ի մուհապպէթ իսքերիզ:

ԿԻԼԻԿԻԱԼԸ

ՊԱՏ. ՄԵԼԻՏՈՆ ՄԱԼԵԱՆ

Սիւ քիւսէսինին կէնճ վարդը: 3 սէնէ Ա.ք. քէտէ գալապէնա օրմուշ, սօնրա Թարսուս Դօ. լէճինի իթմամ էտէրէք Մարաշ իմ ի կահիսինի պիթիւրմիշ տիր: Հէր կիթտիյի ետրտէ մուվաֆ- ֆազիլէթիւ իշէմիշ տիր:

ԱՏԱՆԱ ՎԻԱՅԵԹԻՆՏԷ ԻՆՃԻԻ ԻՇԻ

Դըթալտան էվիլէ 16 սէնէ Ատանատա վաիլիք էթմիշ օլտուղումուման, օլ սրաւի- յօնումն էվիլէքի ահվալընը էյի պիւտիյիմ կիպի, շու սօն իքի գըշ զարֆընտա Ատա- նա վէ Հաճըն սրաւիյօնլարընտա պուլունան քիլիսէ վէ ճէմաթլարը պիւրէր իքիշէր տէֆա զիյարէթ էթմիշ օլտուղումուման, շիմուիքի ահվալարընա տա աղ չօգ աշինա օլմուշում. իմուի մէգքիւր սիւալա պու տէֆա ումումի օլարագ, վէ օլ քիլիսէլէ- ղին գըթալտան էվիլէքի ահվալընը, գը- թալտան սօնրաքի ահվալը իլէ մուգայէնէ էտէրէք, ճէվապ վէրմէյէ չալըշաճաղըմ:

Դըթալտան էվիլէ՝ Ատանա վիլայէթի տաիսիլինտէ, 10ը շէհր վէ 14ի գարիյէ օլմագ իւզրէ 24 ֆարգը մահալարտա Խնճիլի քիլիսէլէր պուլունուպ՝ պուլար- տան 11ի Ատանա, Գու Հաճըն, Չսի Մա- րաշ վէ իքիսի Այնթապ սրաւիսօնումնա պիտա իսի. վէ փէք աղ իսթիսնալար իլէ

սալքի ճիւմլէսինտէ տաիսի պիւր եա զիյա- տէ շուհանի իշճիլէր պուլունույօր իսի: Գարիյէլէրտէ պուլունան քիւլիւք ճէմաթ- լարըն սէնէվիլ ըուհանի վէրկիսի 20— 50 լիւրա կիպի օլուր իտի իսէ տէ, սէնէտէ 100—200, հաթթա 400 լիւրատան զիյատէ ըուհանի վէրկիսի օլան պէյիլսէք քիլիսէ- լէրիմիզ տէ էքսիւք տէյիլ իտի. մէքթէպ- սիզ պիւր գարիյէ կէօրմէք՝ իսթիսնա գա- պիլինտէն օլուր իքէն, 3—5 եա 8 մէք- թէպլէրէ մալիք քիլիսէլէրիմիզ տէ աղ տէյիլ իտի:

1909ումն դըշընտա՝ եանի գըթալտան սօնրա կէլէն իւք գըշտա՝ մէգքիւր 24 մա- հալար իշիւն մէյաանտա անճագ 12 իշճի մէվճուա օլտուղումուման, պիգզարուրէ նիշէ մահալարտա կիրակի կիւնլէրինտէ պիլէ նիզամի իպատէթ իւրումէթլէրի օլմասըրը կիպի, 3—5 եէրտէ տէ եա ճէմաթլ- գալմասըրընտան (պաղը տուլար վէ էօք- սիւզլէր իսթիսնա օլարագ) եա տա պաղը եէրլէրտէ՝ իշինտէ իպատէթ էտէճէք պինա գալմասըրընտան պիթթապի օրալարտա իշ տէվում էտէմէտի: Ճէմաթլ գալմասը իսէ՝ էլպէթ մէքթէպ տէ գալմասը, ճէ- մաթլ վէ մէքթէպ գալմասը իսէ՝ թապիլի ըուհանի վէրկի տէ գալմասը. շէյիլէ քի իւք սէնէ զարֆընտա՝ կէրէք գըթալ վէ կէրէք պահալըլըգ եիւզիւնաէն պիւթիւն վիլայէթիտէ իանէյէ միւհթաճ օլմայան քի- լիսէ սալքի եօգ իտի: Իմուի տէմէք հա- ճէթ տէյիլ տիր քի, 1909ումն օլ տէհ- շէթիլի վագըաւը՝ չօգ սէնէլէրտէն պէրու կէրէք քէնտի քէնտիսինի իտարէ էտէն վէ կէրէք պիւր գալ սէնէտէն քէնտի քէնտիսինի իտարէ էտէպիլէճէք օլան իւմիպի վէ գուվիլէթի քիլիսէլէր իշիւն մէմուլին զայրի պիւր տարպէ տէմէք օլտուղու կիպի, տահա քիւլիւք ճէմաթլէր իշիւն տէ մատումի- յէթ սէպէպի օլմուշ ալըր տէր իսէք, միւ- պալաղա էթմիշ օլմայըլ:

Լաքին շիւքը օլտուն քի, 1910 սէնէսի 1909տան տահա իւմիպի օլմուշ տըր. զիւր հէր քէն՝ գըթալ միւնաուպէթի իլէ զայ էթաիլէրի մուհիպպլէրի վէ էմվալ-

լարը իշխն տէգթտիւքէրի կէօղ եաշը պիր աղ տուրուր տուրմազ, վէ ճիւմանի իհ-
թիյաճլարը էյի քէօթիւ տէֆ օլուրօլմազ, տէրհալ ըուհանի իհթիյաճլարը հազգըն-
տա եանի ֆիլիսէ վէ մէֆթէյ իշլէրի հազ-
գընտա տիւշիւմէյէ պաշլայըպ, միսթօնէր-
էրէ միւրաճաւթ էյլէտիլէր, անլէր տէ
էլլէրինտէն կէլէն հէր պիր չարէյի իսթի-
մալ էտէրէք, գըլթալ միւնասիպէթի իլէ
խայլըճա զարարտիտէ օլան ըուհանի իշին
պէ թէքըար իհեա օլունմազնա սայ ու
զայրէթ էթմիլլէր վէ հէմ տախի էթմէքտէ
տիրլէր : Իշլէ պու արզու վէ ճէհա նէ-
թիճէսի օլարազ պու սէնէ մէզքիւր 24
մէքքէլլէրին ճարնտան մաստաւընտա ա-
գալի պիրէր իշճի պուլունմազտա տըր .
վէ տէյէպիլիլիմ քի զիյատէ առէմ պու-
լունապիլիս խտի պօշ գալան մահալլէրէ
տախի պիրէր իշճի կէօնաէրիլէպիլիլի խտի :
Փազաթ պուլունլէ անլաշլըմամալը տըր քի
մէզքիւր 18 մահալլարըն ճիւմէսինէ տէ
պիրէր նիզամի վարզ եա չօպան կէօն-
տէրիլիլի տիր : Շիմանի իշաէ պուլունան 18
քիմնէտէն անճազ 4իւ չօպան, 5ի մէշու
վաիլ, 9ու իսէ ըուհանի հայաթա մալիք
զանն օլունան մուալլիմլէրտէն վէ էհլի էս-
նաֆտան իպարէթ տիրլէր : Պու գատար
միւնասիպ քիմնէլլէրին պուլունմազը էլ-
պէթիթէ սէվինէճէք պիր հալ իսէ տէ,
սալթ պիր վիլայէթ տախիլինտէ 24 մին-
պէրտէն ճարնըն պիւսպիւթիւն պօշ գալ-
մատը, վէ 9ունուն տօղրուտան վաիլ օլ-
մայան քիմնէլլէր եէտինտէ պուլունմասը,
աճէպա Ամէրիդատա իսթիլրահաթը հալ-
տէ եաշայան կէնճ վաիլլէրիմիզտէն պա-
ղըլարընը՝ միլլէթիմիզին տինի հայաթճա
մախուֆ միւսթապէլի հազգընտա շէֆ-
գաթա կէթիլմէյէճէք մի : Էկէր օնլար
պիզիմ շիմտիլի վէրիշան ահվալըմըզը
լէյ իւլ յոյն միւշահատէ էթմէտիլլէրի սէ-
պէպտէն պու կիպի խապէրլէր անլէրի
վաթանըն վէ միլլէթին իմտատընա եէ-

թիւմէյէ իգնա էտէմէյօր իսէ, աճէպա
պու տիյարտա եաշայըպտա միլլէթիմիզին
ըուհանիճէ էսէֆէնկիլ ահվալընը կէօղլէ-
րի իլէ կէօրէն եա իշիտէն միւթէալլէմ
կէնճլէրիմիզի՝ տէ մի շէֆգաթա վէ խըա-
մէթէ թէշվիգ էթմէյէճէք, թաքի թիւր-
քիանըն հէր թարաֆընտա պօշ գալընը
պիր չօգ մինպէրլէրիմիզ ֆէտաքնար վէ
ըուհանի իշճիլէրէ մալիք օլարազ Բապար-
մըզ թազիլ վէ միլլէթիմիզ թէրֆի օ-
լունա :

Գըլթալ վազըասընըն՝ ումոււմ Խրիս-
թիյանլարըն ահվալը ըուհանիյէսի իւզէ-
րինէ պրազալըլը թէսիրէ կէլինաիքտէ, օ
խուսուստա միւնֆէրիտէն քիլիսէլլէրին պիր
պիրլինտէն ֆարգը օլուլու կիպի, ումու-
միլլէթլէ ալընտըգտա տախի, օվաուաքի
իլիլիսէլլէր իլէ պազը սէմթլէրտէ օլան քի-
լիսէլլէր արաւընտա պիլէ տիգգաթա շա-
յան ֆարգ վար տըր : Մէսէլա. գըլթալ՝
Ատանա վէ Ատանա օվաւընտա օլուու իսէ
տէ, ճանճա զայաթ Ատանանըն եէրլիսինտէն
զիյատէ՝ Հաճընտան վէ Հաճըն սէմթլէ-
րինտէն օլմուշ իքէն, պու կիւն ահվալը
ըուհանիյէ նիսպէթէն, Հաճըն սքասիօնուն-
տա՝ Ատանա սքասիօնունտա օլուու-
ղունտան տահա սըճուզ վէ տիրի կէօրիւն-
մէքտէ տիր : Հաթթա վիլայէթին չարզի
ճիհէթինէ տիւլէն, ամմա տաղար արա-
ւընտա պուլունան Հասան պէյլի վէ էյպէզ
քիլիսէլլէրինին ահվալը ըուհանիյէսի իլէ,
վիլայէթին շիմալը չարգընա տիւլէն ամմա
օվայա եազըն օլան Պաղչէ վէ Խարնը քի-
լիսէլլէրինքինտէն չօգ ֆարգըլ տըր :

Լաքին Ատանա օվասընտա պուլունան
Մէրսին, Թարսուս, Ատանա, Համիտիլլէ վէ
Օսմանիյէ կիպի շէհրլէրտէ գըլթալըն ու-
մոււմ Խրիսթիյանլար իւզէրինէ օլան թէ-
սիրի ալէլումում տահա ֆէնա օլմուշ տըր,
շէօյլէ քի մուհապպէթ եէրինէ ասաւլէթ,
հազգանիյէթ եէրինէ հիլէքեարըլը, ըու-
հանիլիք եէրինէ ճիւմանիլիք, Ալահ գօր-

դուսու եւերինէ մէնֆաթը շախիյէ, տին վէ մէզհէպ եւերինէ իմանսրզըզ վէ ախլադսրզըզ թէզահիւր էտիյօր։ Ատանա օվասընաաքի շէհրէրէ՝ ճիւմանի նօզթաի նազարտան պագան պիրի օնու պիր գաչ ոէնէ սօնրա, հաթթա շիմաի պիլէ գըթալտան էվիլէ օլտուղունտան տահա շէն վէ տահա փարլազ կէօրիւր իքէն, ռուհանի նօզթաի նազարտան պագան պիրի, օնու էվիլէքի հալընտան տահա տիւշկիւն կէօրիւր, զիրա քիլիսէլէրտէ էվիլէքիտէն տահա ազ քիմնէ, դազինօլարտա իսէ էվիլէքիտէն տահա չօգ դալապալըզ կէօրիւր, միւլքիրաթ սաթման մաղաղալար հէմ սայլտա արթմըլ հէմ աէ տահա ճալիպ էտիլմիշ, կէճէլէրէ մախսուս ախլադսրզըզ տահա սէրպէսթ վէ տահա ումուսի օլմուշ, էնճամ հագիգի թագվայը վէ ախլազը համիտէյի պուլմագ իւզրէ քիլիսէլէրէ կիթտիյինտէ, օրատա տախի նաղալը տիգդաթընը իլք ճէլպ էտէն շէյլէրէսիյաթ, նէֆտանիյէթ, վէ տիւնէվիլիք օլույօր։ Աճէպա պուհա թէհսիր էտէն խուսուսար նէ՞ տիրէր։ զաննը աճիղանէմճէ անլէրտէն պաղըլարը պէրվէճհի աթի տիր։

1. Գրթալ, եաղմա վէ եանկըն՝ օվա շէհրէլէրնտէ վուզու պուլտուղունտան՝ էհալի օնլարն եւերինի, թարղընը վէ հաթթա ֆաիլլէրնի կէօրտիքճէ հէր կիւն տէրտէրի թագէլէնիյօր, վէ քէնտիլէրճէ Ալահըն պու շէյլէրէ պիւսպիլթիւն սիւքիթ տուրմասը՝ իրիսթիյանլարըն դալպինին գըրըմասընա վէ պինաէն ալէյհ ռուհանի շէյլէրտէն սօվումալարընա սէպէպ օլմուշ տըր։

2. Մէզքիւր շէհրէրտէ ճինս ճինս ֆապրիգալարըն վէ մաքինալարըն չօղալմասը վէ օնա ալագատար օլան քիմնէլէրն ալէլ ումուս աինէ, քիլիսէյէ, կիրակիյէ վէ Գիթապը մուգատտէսէ հիւրմէթսիզ վէ իմանսրզ օլմալարը, խուսուսա իշպու

թագըմտան օլանլարըն թէպ թէզ զէնկին, վէ մուվաֆֆազ օլմալարը, էհլի տին օլանլարըն՝ «Րապպա իրտմէթ էթմէք պօշ շէյ տիր» տէյու տիւշիւնմէսինէ պախ օլույօր։

3. Կէրէք Մէրսին—Ատանա շմէնտիֆէրի, վէ կէրէք Պաղտատ շմէնտիֆէր խաթթը միւնասիպէթիյլէ նիշէ աինսիզ էճնէպիլէր վէ խուսուսա էվրօփայա մախսուս պիր չօգ ֆէնա ախլազ վէ մուզիրր ատաթ տահիպի եիւղլէրճէ Ալմանլար, պիղիմ ճահիլ վէ իրատէթի զաիֆ էհալիմիզ արասընտա եաղաւորըլարը էհվէն վէ տինսիզ էօմրէրի իլէ պիղիմ սատէ առէմլէրիմիլին ախլագընը իֆտատ էտիպ տինէ աօղրու օլան իման վէ իթիգատլարընը սարսըյօրլար։

4. Ատանա օլասընտա իւքեան էտէն ումուս էհալինին Մարաշ եա Այնթապտա օլտուղու կիպի, եէրլի օլմայըպ պիր չօգ ֆարգըլ մահալլարտան թօփլանմըլ օլմալարը, միլլէթի տիւշար օլտուղու մանէվի իլլէթտէն դուրթարմագ պապընտա էհալինին միւթթէֆիգէն չարէլէր տիւշիւնմէսինէ վէ չալըշմասընա պէօյիւք պիր մանիէ օլտուղու վէ օ եօլ իլէ ախլագսրզըլըն վէ տինսիզիլին սիւրաթ իլէ իլէրլէմէսի շէյլէ տուրսուն, միլլէթին պաղընտա տուրան էն պէօյիւք լէիսի ռուհանիլէրն պիլէ, կուսակցակալար եիւղիւնտէն էհալի իւզէրնէ իճրաի թէսիր էաէմէմէլէրի՝ տիւնեալիլին հաթթա տինսիզիլին կիլիկիա հուսուսը տախիլինտէ մէմուլին զայրի պիր գուվլէթ իլէ իլէրի կիթմէսինէ սէպէպ օլմուշ տըր։

Իմաի իշպու մանէվի իլլէթին (տինսիզիլին եախօտ Գրիտտուտուղուղուն) սէպէպլէրի հէր նէ օլուրտա օլտուն, պու կիւն շէտիտ պիր եանկըն պէօյիւք պիր շէհրի խարապ վէ մահվ էթտիյի կիպի, Գրիտտուտուղուդ տա միլլէթիմիլին սալթ կիլիկիասընըն եախօտ Ատանասընըն տէյիլ, պէլքի պիւթիւն էրմէնիլիլին մահվընը

Թէհտիտ էթմէքաէ իրէն, անէպա էսէճէք հիշ պիր իշիմիդ եօգ մու տըր: Պէշլէ Թէհլիքէլի վէ մէսուլիյէթլի պիր զէմանտա կէրէք էհալի, կէրէք ըէխի ըուհա- նիլէր պու Լուսաւորչահան տըր, պու Փրօթէսթան տըր, եա պու Գաթօլիք տիր տէյու եէքտիկէրինէ պուղղ ու ատա- վէթ կէսթէրէճէք եէրտէ, հայաթը մու- խաթարատա օլան պիրինին խաթալըղը զէմանընտա անըն հայաթընը Թէէմին է- տէպիլմէք իշին հէփ Թէալլիլգաթը ճիտ- տէն վէ խալիսէթլէ իթթիֆագ վէ իսթի- շարէ էթտիքլէրի կիպի, պիզիմ տէ պիր պիրիմիլէ հազիզի պիրատէր վէ տօսթ տէյու պագարագ, միլլէթի շու միւհլիք իլլէթտէն գուրթարմագ իշին մուհապ- պէթ, խալիսէթ վէ իթթիֆագ իլէ իլլէ- մէք վազիֆէ ի մուգատտէսէմիլ տիր:

ՊԱՏ. ԿՈՍՏԱՆԴԻՆ ՍԻՅԱՀԵԱՆ

Անապ Հաճընը օլուպ, Մ. Թ. Գօլէճտէն վէ Մարաշ իր ի իլահի մէքթէպլինտէն մէզուն օլուպ, Գարսպագարընտա վաղ էթմիշ, հալիմ վէ դայ- ըէթլի պիր կէնճ իսի:

ԱԶԸԳ ՄԷՔԹՈՒՊ

Հագագէրյու Տօգ. Ա. Նագաշեան ԷՔ.յէ

2.

Եվրօփայը կէզէր իրէն՝ տալլարը պաղչէ զանն էտէրսին, օ դատար քի օրմանըզ վէ եէշիլլիք կէօրիւրսին: Թիւրքիաւըզտա իտէ տալլարը վէ օվալարը Սահարա չէօլիւ զանն էտէրսին՝ չիւնքի, տիքիլէն աղաճլարը պէքլէյէն պիր նուֆուզ եօգ տըր: Պիրի- նին կէօզ պէպէյի կիպի գայըրարագ եէ- թիշտիրտիյի պիր մէյվէ աղաճընը պիր պաշղատը քէսիպ օտուէն էտէր: Միւթէ- մէտտին տէվլէթլէր վէ միլլէթլէր իշին սէրվէթ վէ սըհհէթ մէնպար սայըլսն օր- ման վէ աղաճըլըլար Թիւրքիատա օ դա- տար էհէմիլիյէթսիլ տիր քի՝ կէչէն սէնէ Այնթապտա տէրուն ի չէհրտէ պէլէսիյէ Թարաֆընտան շօսէ եօլու իւզէրինէ տիքիլէն աղաճլարը պիլէ քէստիլէր, վէ հիւքիւմէթ միւթէճատըրլարընը պուլուպ ճէզալանտըր- մատը, հալպու քի էկէր սյնի վազըա ինկիլթէրրատա օլտա իսի օ աղաճլարը քէ- սէնին էլլէրինի քէսմէտիքճէ հիւքիւմէթ Թապիպաթտան վաղ կէչմէզ իսի:

Իշթէ ազիլ տօսթու.մ, մէսէլէնին իւք ուճու պու տըր, էկէր ումուրը մէմէքէթ պանա Թէվտի էսիլէ իսի, պէն իքի շէյ եափար իտիմ. պիրինճի Թիւրքիատա նէ դատար էհալի վար իտէ չէհր, դատապա, դարիյէ, աղա ֆարգ էթտիլմէյէրէք՝ պէ- հէր 500 նուֆուզ իշին պիր Ժանտարմա Թային էտէր իտիմ. պուշլարը օգումագ եաղմագ պիլէն քիւնէլէրտէն Թային է- տիպ՝ էհալինին մալընըն, ճանընըն նա- մուտունըն, մէզրուաթ վէ հայվանաթընըն պաղ վէ պաղչէսինին մուհաֆազասընը պուշլարա Թէպիմ էտէր իտիմ, վէ վուգու պուլաճագ էն ուֆագ զարար վէ զի- յանտան տօլայը պուշլարը հիւքիւմէթէ գարչը վէ հիւքիւմէթի տալսի էհալիյէ գարչը մէսուլ Թութար իտիմ:

Իր ատգիգէ պիլէ վագթ վէ ֆուրսաթ զայիպ էթմէյերէք իսթիգրազ էտիլէն միլեօնլար իլէ պիւթիւն Թիւրքիա-նըն հիչ օլմազսա մէրքէզի վիլայաթ վէ գազալարընը միւքէմմէլ շօսէ հօլլարը իլէ եէքսիկէրինէ րապթ էտիպ Շարգընտան Ղարպընա՝ վէ Շիմալընտան ձէնուպընա շմէնտըֆէր հափմագ իւզրէ իմթիյազ իսթէյէն գումփանեալար իլէ միւմքին օլտուղու գատար միւսթաճիլէն հափմազը շարթ էտէրէք Թիւրքիայը պիւր մէտէնի տէվլէթ միւքի հալընա կէթիլիլ իտիմ:

Եօլտուղուգ եիւզիւնտէն նէ՝ պէլալար չէքիյօրըզ, վէսայիթ ի նագլիյէնին օլմա-տըզընտան նէ՝ գատար սէրվէթ զայիպ է-տիյօրըզ: Էվրօփաւտան մաքինալար, ալէթ ու էտէվաթ ճէլլի, տաղարըմըզտա վէ օվալարըմըզտա մահֆուզ մատէնիյաթը իլլէյիպ իխրաճաթ էտէպիլմէք, պէրէքէթ-լի թօփրաղըմըզն մահսուլաթընը էճնէպի տիյարլարա սէվզլէ վաթանըմըզա լիւրալար ճէլլ էտէպիլմէք, ճիւմլէսի տէ միլքիմիզ-տէ շօսէ վէ շըմէնտըֆէր հօլլարըմըզն պու-լունմաւընա միւթէվագըֆ տըր:

Պիւր տէվլէթին գուվլէթլէնմէսի՝ հա-լընըզ վէ հալընըզ էհալիսինին վէ նէթի-ճէսի օլարազ տա մալիյէսինին զէնկինլէն-մէսի իլէ օլապիլիլ, վէ պիւր էհալինին զէնկինլէնէպիլմէսի իսէ պուլատէ իրայէ էյ-լէտիլիմ իքի չէյ իլէ գապիլ օլապիլիլ: Էվրօփաւտան ֆաիլլէ ալտըզըմըզ փարա-լարը զարուրի օլմայան իհթիյաճաթը տէֆ էթմէյէ սարֆ էթմէք, սէրմայէ-սիզ պիւր թիւճճարըն կիւզէլթէ իլէ ազ-լէ ալլուզ էվինի թէգէլին վէ թէֆրիշ էթմէսինէ պէնզէր, նէթիճէսինտէ իֆլա-սիյէթ մէյտանա կէլէպիլիլ, պիլաքս ֆա-լիլ իլէ ալընան պիւր փարայը սէրմայէ հալընա գուլլանըզ քեարընտան սարֆ էթմէք, վէ չօգ գազանճ եէրի պուլուպ պիւր միւտտէթ սօնրա ֆայիլզ ալընանը իտտէ էտէրէք՝ սէրմայէ սահիպի օլմագ

քեարը ազիլ տիւր: Եանլըշ հօլա չըգըլ-տըզտա սօնունա գատար հանլըշ տէվամ էտէր, վէ նէթիճէսի նէտամէթ օլուր:

Թիւրքիա սիւթ վէ պալ սագան տիյար տըր: Էն սատէ հալընտա օլան զրաաթըմըզ իլէ պիլէ զէնկին օլմագ գապիլ տիւր, խա-լի արագիլէրիմիզ էքսիլէ, օ խալի տաղ-լարըմըզա օրմանլար տիքիլէ, հիւքիւմէթ հէր քէսին մալընը թէճալուզ վէ թէարու-զաթա գարչը մուհաֆագա էթսէ վէ գօյուն, ինէք, վէ աթ պէպլէյէնլէր թէշվիզ էտիլէ, ազ վագթ զարֆընտա աշար վէրկիսի օն գաթլանըր, աղնամ վէրկիսի եիւզ գաթլանըր, էհալի տէ զէնկինլէնիլ՝ հիւքիւմէթ տէ զէնկինլէնիլ վէ պիւր քէրրէ զէնկին օլտուղ-տան սօնրա սըրա կէլիլ, աւքէր թէճհի-զինէ, տօնանմա թէգէիսինէ, մէքթէպլէր, խաաթախանէլէր վէ սար իւլ աճէզէլէր քիւշատընա վէ զայրիհիւմ: Էվլէլա թամմ պիւր հագիլի հիւքիւմէթ պինա էթմէլի՝ վէ սօնրա օ պինայը թէգէին էթմէյի տիւ-չիւնմէլի:

Իլթէ ումուրը մէմլէքէթի պէն ի-տարէ էթսէ իտիմ՝ Թիւրքիաւտա պուլու-նան 20 միլեօն էհալի իչիւն 40 պին նէ-ֆէրաէն միւրէքքէպ պիւր ժանտարմա թէշ-քիլաթը հափար իտիմ, տամարլարըմըզ վէ սինիլէրիմիզ վիւճուտըմըզա նասըլ հա-լըլըշ իսէ՝ իչպու ժանտարմալար վասը-թասըլա նուֆուզը հիւքիւմէթի միլքին հէր քէօշէսինէ հայար իտիմ. իսթանպօլ էհալիսինտէն պաշլայարազ թա Հարան օ-վասը վէ Պաղտատ չէօլիւ խէյմէնիլլէրի-նէ վարընճայա գատար Թիւրքիաւտա ճիւ-տի պիւր հիւքիւմէթ օլտուղունը անլասըր իտիմ, խարիճէ գարչը սուլ՝ փօլիթիլասը թագիպ էտիպ՝ էվլէլ էմրտէ 20 պին սիւվարի վէ 20 պին փիատէ ժանտարմա իլէ տախիլտէ հիւքիւմէթին սաթվէթինի իպրազ էտէր իտիմ, չէօլլէ քի՝ պաղլար պաշընտա սահիպիլ օթլանտան հայլա-նաթը պիւր պաշպասը կէլիպ խըրսըզլամա-

ղա, վե օվալարտա պիթէն մէղրուաթը սահիպինաէն զայրիսի կէլիպպիմէյէ՝ հաթ-թա էլ վուրմաղա ճէսարէթ էտէմէզ իտի: 40,000 ժանտարմանըն 80 պին կէօղիւ հիւքիւմէթին կէօղիւ կիպի հէր թարափը կէօրիւր՝ հէր շէյէ նէզարէթ էտէր՝ վէ հիւ պիր նահագգլըղա մէյոսան վէրիլմէզ իտի:

Մասէմ քի չիմսի սահա եէնի եա-զայըզ փարամըզ եօդ, 40,000 ժանտարմա մասաշընը վէրմէք էփէյիճէ պիր աղըրըզ զանն օլունանագ, պունըն իչին սէ սի-լահ ալթընտա պուլունան աւքէրին սա-խիլի մէմալիքտէ պուլունան զըմընըթէք-միլէն թէրիսի էտիպ՝ անլէրէ էտիլէճէք մէսարիփի ժանտարմայա թախիս էտէր իտիմ, չիւնքի 40 պին ժանտարմասը պու-լունան պիր աէվէթ իչին արթըզ տախիլտէ աւքէր պուլունարմաղա իհթիյաճ գալ-մազ իտի:

Հիւքիւմէթի մէշրութէյի պիր վիւճուա ֆարզ էթսէք, մէճլիսի մէպուսան անըն պէյնի տիր, դանունլար թանգիմ էտէր: Ատալէթ անըն դանը տըր, հայաթ վէրիւր Գապինէ անըն գալպի տիր, պիր տաղիգէ պիլէ տուրմայարագ իշէր՝ վէ վիւճուտընէն եիրագ ուճըրընա գատար հայաթ գանընը —ատալէթի— սէվգ էտէր: Հիւքիւմէթ վէ-քիլի (representant)ը պուլունմայան նահի-յէլէր վէ գարիյէլէր վիւճուտըն մէֆլուճագա-լարը տըրլար, անլէրտէն վիւճուա խայր կէօրմէտիքտէն մասա մուաղզապ օլուր: Տիրի պիր հիւքիւմէթ թէշքիլի իչին սա-նիյէ ֆէվթ էթմէյէրէք իշէ պաշլամալը, Գարա Տէնիզ սահիլինաէն Ադ Տէնիզ սա-հիլլէրինէ գատար Իրան հուտուտունան Ատրիաթիզ տէնիլլինէ գատար հիւքիւմէթ մէմուրը պուլունմայան պիր քէօյ պիլէ պրագմամալը տըր, թէրագգը վէ թէ-ֆէյլիլը իչին պաշգա չարէ եօդ տըր վէ օլամալ:

Էլիլէթ Տօգթօր, եանըմայօր իսէմ իչին իլք ուճու պէնիմ եափմագ իսթէտիլիմ

իքի շէյ տիր: Պունլար եափըլըզտան վէ իճրա էտիլաիքտէն սօնրա սէնին եափմագ իսթէտիլին տէօրթ շէյլէր քէնաիլիլինտէն եափըմաղա պաշլար:

ԱՅՆԹԱՊ,

ՀՐԱՆՏ Դ. ՍԻԻԱՀԱՆ

ՐՈՒՀԱՆԻ ՀԱՅՍԹ

Ե Է Վ Ս Ի Ի Պ Ա Տ Է Թ

Ե Է Հ Ի Տ Լ Ի Բ

Բշ. Վահ. 6, 9: Խրիսթիյանըն իչի Քրիստոստան էօյրէնիպ եաշաւըղը հագի-դաթա շէհատէթ էթմէք տիր: Օ Ալլահըն շահիտի տիր: Միւմին, քէնտինին շէհատէթ էթտիլի հագիդաթ ուղրունա ֆէտաի ճան էթտիլինտէ շէհա օլուր: Շէհիտիք հագիդաթ իչին գուրպան օլմագ տըր:

Դշ. Մաթ. 16, 24, 25: Ամալ. 21, 13: Շէհիտիք Խրիսթիյան իչին մէմուլին զայ-րի պիր վագըա տէյիլ տիր: Քրիստոս քէն-տինէ շայիրա օլմագ իսթէյէնլէրի անճագ պու չարթ իլէ տալէթ վէ գապուլ էտէր: Հագիդի Խրիսթիյան Պօղոս ըհսուլ կիպի էօմր վէ հէմոտ էօյիւմ վասըթասըյէ Քրիստոսը թաղիլ էթմէյէ գարէն հաղըր օլան քիմնէ տիր:

Դշ. Մաթ. 10, 28: Քրիստոսըն շա-հիտլէրի շէհա օլմագտան գօրգմաղլար. զիրա մէվթ անլէրին եաշաւըղը եիւքսէք հայաթըն գաթ վէ մահվ էտիլմէսի տէ-յիլ, անճագ աղընտա ֆանի օլան ճէսէտ-լէրինին քէնտի սուրէթի ապիյէտինէ տէօն-մէսի տիր: Մատաի գուվլէթլէր միւմինին անճագ ճէսէտինէ թէսիր էտիպ անըն ճա-նընա պիր շէյ էտէմէզլէր: Իմսի Քրիստոս-տա շէհա օլանլար էօլմէտիլէր, եաշա-յօրլար:

Եշ. Լուգ. 11, 51: Շէհիտլէրին մէճ-րուն ճէսէտլէրի տէրեա վէ գարալարտա նիհան օլապիլիր, լաքին անլէրին գանը

Արեւոյն թա ասորը հազար շէհալերինե-
տէք, Ալլահն հուզուրունտա մահֆուզ
արը: Ալլահ միւմինլերին կէօզ եաչարընը
քէնտի թուլումլարընտա հըֆզ էտէր տէ,
անլերին գանընը ունուսուր մը: Պու կիւն
սիւքիւթ էտէն Ալլահ իլէլէպէտ սիւքիւթ
էտէճէ՞ք մի: Հէր շէյին հիսապընը իսթէ-
յէն Փէտէրիմիլ գանլարըն հիսապընը
տախի իսթէյէճէք տիր:

Ուր. Վահ. 2, 10: 6, 11: Միւճրիմ-
լերին միւճազաթընը ունուսմայան Ալլահ,
շէհալերին միւքեաֆաթընը տախի ֆէ-
րամուշ էթմէզ: Անլեր իչիւն «Հայաթ թա-
ճը, վէ պէյազ խիլաթ» հըֆզ օլունմուշ
արը: Անլերի գաթլ էտէն տիւնեա պիլէ
քէնտի զաֆլէթինտէն ույանարընտա ան-
լերտէն նիշէսինին զիբրինի հիւրմէթ իլէ
թաճլամըշ իտէ, Ալլահ տախի անլերի ու-
նուսմայաճագ արը:

Շք. Մարկ. 6, 27: 25մինի հայաթը
շու սուրէթլէ խիթամ պուլան վաֆլիլ
տիճի Յովհաննէս հալաթագրիպէ: 400 լիսան
իլէ տիւնեայա իսթիգամէթ վէ իֆֆէթ-
տէն պահս էտիյօր: Անըն գաթիլլէրի իտէ
այնի սուրէթլէ քէնտի ֆըսգ ու ֆիւճուր-
լարընը հէր ասրըն նազարը նէֆրէթինէ
թագաթիմ էտիյօրլար: Շէհալին գանըն հա-
զիգաթըն ճիհանըն ֆիբրինտէ տիրի սագ-
լայան պէլիլ պիր լիսանա մայիք տիր:

Կիր. Ամալ. 7, 58, 59: Հագիգի շէ-
հալին գալլի վէ մուհապպէթի նէ գա-
տար կէնիշ վէ նէ գատար տէրին տիր:
0 քէնտինին գաթիլլէրինի պիլէ օ մու-
հապպէթտէ զարգ էտիլ անա աֆիլ էտէ-
պիլիւր: Էյլահ քի, նիշէ տէֆա, պիլզաթ
շէհալերին սոն նէֆէտտէ աֆիլ էթտիք-
լէրի քիմնէլէրի պիլ տախիմ մահքիւմ
թութմագ իսթէրիլ: Ալլահ վէ շէհալերին
արզուսը անլերին տախի աֆիլ օլունարագ
հագիգաթա նաիլ օլմալարը արը:

ՄԻԻԹԵՆԵՎՎԻ

ՄԻԻԹԵՄՍԵԼ ՊԻՐ ԹԱԳՏԻՐ

ՍԷՅՐԻ Բ. Ս. ԷՆՏՐԻԻՉ

2.

Մր. Սիւրբա տահա միւնասիպ պիր քեա-
ղըս պուլաճաղընը խարար էյլէտի իտէ տէ օ
րազի օլմատը պէօյիւք գաֆապը վէ դըրթընդ
անընը Սիւրբաղըն պօշ քեաղըսը իւզէրինէ
էյէրէք էլինտէքի դըրդ գուրշուն գալէմ
իլէ եազմաղա պաչլատը: Սաաթլար մի-
րիւր էյլէտիքճէ միւշարիլէյ տախի տէ-
հայա մախսուս օլան հատտարը սապը ու
սէպաթ իլէ քէլիմէլէրի տիգիպ իպարէ-
լէր թէրթիպ էտէրէք նութղընը թէտարիք
էտիյօր իտի: Պիր հէյքէլթրաշ՝ մէրմէր
իւզէրինէ վազ էտէճէյի թաալլիւրի միւ-
ճէտէմի խայալընտա բէտմ էթտիլի կիպի,
բէտտամ՝ տախ պէշ իւզէրինտէ նագշ էտէ-
ճէյի թաալլիւրի բիւյասընտա կէօրտիլիւ
միսիլլու, մուսիգիլինտա՝ ինչատ էթտիլի
պէսթէյի ֆիբրինտէ թէխայլու էթտիլի
միսիլլու, պիր էտէր գալէմէ ալաճագ զաթ
տախի իչինէ պաչլամազտան վէ վասիթա ի
իֆատէսի օլան լիսանա էմէք վէրմէզտէն
աղտէմ պիր իլհամա մայիք օլմալը արը:
Աբրահամ Լինգըն տէյէճէյինի ֆիբրինտէ
պէրրըսգ սուրէթտէ թէտարիք վէ թէր-
սիմ էթմիշ օլտուղտան սօնրա անլերի ի-
ֆատէ էտէճէք իպարէլէր թէլքիլինտէ
միւշքիլաթ հիսս էտիյօր իտի: Կեահտա
պիր՝ էվէրէթին ֆէսահէթի, ճալիպ մէճազ
վէ իսթիարէլէրի վէ սէլիս թարղը իֆատէսի
խաթընտա կէլիպ անլերէ մայիք օլմալը
արզու էտիյօր իտի: Լաքին պու միւթէ-
լաալար քէնտինէ մանի օլտուղու իչիւն
անլերի պէր թարաֆ էթտի: Տիւչիւնտիւ քի
էլինտէ պուլունան գըլըճ իլէ իթթիֆա է-
տիպ անըն իլէ ճէնքլէշմէլի տիր: Տիւչիւն-
տիւ քի իսթիմալ քէնտիսի տախի էվէլէթ
միսիլլու քէնտի գալմընտա տէմէք իսթէ-
տիլի ֆիբրէրի միւէստիր գըլապիլիւր վէ
ագալլի քէնտինին հէր պիր իպարէսինի
ճիտտիլէթ իլէ թուգրիւր էտէպիլիւր:

Պիր միւստէթ եազմաղա տէվամ է-
տիպ, շուրատա պիր սըֆէթ էօթէտէ պիր
թապիր քէսէրէք եալընըդ ապ թասապ-
վորաթընը պագի սագլամաղա չալընըյօր
իտի : Սամիունըն կէօղլէրինի գամաշորըն-
ճագ հէր կէօնէ կիւզէլ, միւզէյյէն թա-
պիրաթ վէ իսթիլլահաթտան սարֆը նա-
ղար էսիյօր իտի : Եազմաղընը եազըպ
պիթիրաթիքտէն սօնրա օգուտու վէ քեա-
ղտը տէօյէմէ իւզէրինէ աթըպ թէքրար
փէնճէրէտէն աըշարըյը թէմաշա էթմէյէ
պաշլատը : Իշպու նութգ քէնաինին եա-
փապիլէճէյինին էն էյիսի իտի . ֆագաթ
անը քէնտիսի հիշ պէյէնմէտի, զաննընճա
մաթլուպա մուվաֆըգ տէյիլ իտի : Էմէ-
լինտէ առէթա պօշա տիւշմիշ իտի : Եափ-
տըղը իշին գուսուրլու օլմաընտան սօլայը
միւթէէտիֆ օլան պիր առէլէ կիպի՝ ըէիսի
ճիւմհուր՝ ճանընըն սըգընթընտան եըրթըգ
քեաղըա փարշաընը եէրտէն ալըպ պիւ-
քէրէք քէնտի ճէպինէ աթտը . վէ աթթըգ
անըն իսլահընըն իմքեանաըղ իտիյինէ շիւպ-
հէսիղ օլարագ տէօնիւպ սօսթլարը իլէ քէյֆի
պիր սուրէթտէ գօնուշմաղա պաշլատը :

Էրթէսի կիւն, եանի 1863 Նոյմբ. 19
սապահընտա, պիր գաշ այ էվիլ իւզէ-
րինտէ պէյիլք պիր մուհարէպէ վուգու
պուլմուշ օլան կէթըգըրիկ մէյաանընտա
աղիմ պիր իզտիհամ՝ ահէսթէ ահէսթէ
թօփլանմըլ օլուպ տէնիղ տալըալարը կիպի
չալգալանըյօրլար իտի : Պու իզտիհամ ի-
շինտէ էօյլէ ապքէրլէր մէվճուա իտի քի
անլէր տէօրթ այ մուգաստէմ պու օվա-
տա կիւրլէյէն աթէշ եայըմլարը արասըն-
տան կէշիպ գուրթուրմուշար, վէ պուրատա
աէֆն օլունմըլ օլան նիշէ սիլահ արգա-
տաշարընըն վուրուրուղունը կէօղլէրիլէ
կէօրմիւշէր իտի : Հալա թահթը մէսու-
լիյէթտէ պուրունան՝ վէ եագընտա թէք-
րար՝ մուհարէպէյէ կիտէճէք օլան ալայլար
վէ թապուրլար տախի օրատա հաղըր ի-
տիլէր . պախուսուս մէմէքէթին ըհպէր-
լէրի մագամընտա պուրունան միւհթէրէմ
ղէվաթ շու մէյաանտա իգամէ էսիլմիշ

օլան սահնէ իւզէրինտէ օթուրմուշար վէ
վաթան ուղրունա ֆէտա ի ճան էթմիշ օ-
լան գահրէմանլարըն զիքրի ճէմիլլէրինի
թէպճիլ էյլէմէք մագսէտիլլէ սէֆինէ ի
վաթանըն տիւմէնինի պիր կիւն իշիւն
թէքը էթմիլլէր իտի :

Նոյեմբեր այընըն օ սաֆ վէ սաքիթ
կիւնիւնիւն էօյլէ սօնընտա՝ պու իզտիհա-
մըն եիւզլէրի տիգգաթ իլէ կիւնիւն իս-
թիպինէ չէվրիլմիշ, վէ պու նաթըգափէր-
տաղըն սէտասը վէ տիհանընտան չըգան
քէլամլար սամիունը սիհրլէմիշ իտի : Մր.
Էվէրէթ իքի սասաթ պէրաէվամ սէօյլէտի
վէ սամիուն ինկիլիղ քիթապէթինտէ մու-
հիմմ պիր մէվըր թութմիշ օլան պու
նութգտան վէ անը իրատ էտէնին հէյէթ ու
աթվարընտան գափըրմիշ օլարագ անը մէ-
սէրրէթլէ տինլէտիլէր : Միւմաիլէյ տախի
պէյիլք մուհարէպէտէն անըն զուհուրընըն
էսպապընտան՝ վէ անտէն հաղըր օլունագ
նէթիճէլէրաէն մէմու էտիլալի սուրէթ-
տէ պահա էյլէտի : Նութգ պիթէր պիթ-
մէղ պիւթիւն իզտիհամ պիրտէն ուղուն
վէ սիւրէքլի ալըլըլար գօփարալըլար, զի-
րա տինլէտիլլէրի քէլամըն թարիսճէ
պէյիլք էհէմմիլլէթի հաիղ իտիյինի հիսս
էտիլօրլար իտի : Մր. Էվէրէթ Մէսէչուսէց
վիլայէթինին վալիի սապըգը, Ամէրիգա-
նըն էսպագ ինկիլթէրրա սէֆիրի վէ վագ-
թըյա Միւթթէհիտէ ի Ամէրիգանըն սյան
աղասընտան պիրի իտի :

Պու զաթ նութգընը պիթիլիպ եէրինէ
օթուրուր օթուրմագ ուղուն պօյլու, չիր-
քին հէյէթլի պիր զաթ, զէվաթը միւհ-
թէրէմէյէ թախսիս օլունմըլ օլան մահալ-
տէն գալըպ, եավաշճա քիւրսիւ ի խի-
թապէթէ կէլաի : Պու զաթ ըէիսի ճիւմ-
հուր Լինքըն իտի : «Սամիուն արասընտա
վասի պիր շիքիւֆէղար իւզէրինտէ հու-
պուպ էտէն պատը սէպանընքինէ պէնդէր
պիր ֆըրլթը հասըլ օլուտ : Վէ ֆըրլթը
սիւքիւնէթէ թահպիլ օլուտգտա հէր քէս
կէօրիւնիւշիւնտէն չօգ պիր չէյ մէմուլ օ-

լուսնայան պու զաթա տէօրթ կէօզ իլէ նազար գըլըպ անըն լիսանընտան չըգա-
ճադ օլան իլք լուլէթի իշիթմէք իս-
թէյօր իտի: Միւշարլէյհ չաթլադ վէ գապա
պիր սէս իլէ իրատը քէլամա պաշա-
տըղը կիպի էհալի իւղէրինտէ նախօշ պիր
թէսիր հաուըլ օլտու: Էվէրէթին՝ գուլաղը
թալթիֆ Էսէն փէրտէ ի սէտասընտան
սօնրա պու հանթալ վէ խարիգ իւլ տտէ
հէյէթլի զաթ՝ Եիւքսէք վէ ինճէ փէրտէսէն
սէյլէմէյէ պաշայընճա՝ հիտի թէքրիմ-
տէն զիյատէ հիտի հիճվէ մէյտան վէր-
մէյէ մէյյալ օլան շու Ամէրիգալը
իլտիհամ արասընտա՝ զապթ էթմէյէ չա-
լըլըպ տա քէամիլէն սէթը Էտէմէտիքլէրի
խաֆիֆ պիր թէպէտիւմ հասըլ օլտու:
Բէիս պունու հիտի էթտի վէ փէք գը-
տա պիր ան տուրտուգտան սօնրա զայէթ
իթիտալը սէմ իլէ քէլամա տէվամ էթ-
տի վէ չօգ կէչմէղտէն սէտասընտա պիր
սէրինլիք վէ գուվլէթ զահիր օլտու, հէ-
յէթի պիր ուվլիյէթ վէ միքնէթ քէսպ
էյլէտի: Սամիուն նէֆէս ալսըղլարընը պի-
լէ ունուտուպ, պիր լուղէթ պիլէ գաշըր-
մամադ իւղրէ պիւթիւն տիգգաթ քէսիւ-
միշ օլարադ նութգը տինլէյօրլար իտի:
Նաթըղ իսէ «Պունլար պէնիմ գապլըմ
տըր, վէ պէնիմ անլէրէ տէյէճէք պիր սէօ-
ղիւմ վար տըր» տէրճէսինէ քէնտի շախ-
սընը վէ սէսինի պիւսպիւթիւն ունութմուշ
իտի: Բէիս տէտի քի,

«Սէքսէն Եէտի սէնէ ագտէմ՝ Էճատա-
տըմըլ հիւրըրիյէթ աղըրըլ չէքէրէք պիր
միլլէթ սօղտըրտուլար վէ անը՝ ճիւմէն ա-
տէմլէր միւսապի օլարադ խալգ օլուն-
մուշ տըրլար գապիյէսինէ թախսիս էթ-
տիլէր: Նիմաի պիլ պու միլլէթին Էախսու
պու սուրէթլէ թէվլէլիւս էթմիշ վէ պէյ-
լէճէ թախսիս օլունմուշ օլան պիր միլլէ-
թին ուղուն պիր միւստտէթ տէվամ Էտիպ
Էտէմէյէճէյինի գարարկիր էթմէք իւղրէ
պիր տախիլի մուհարէպէ իլէ իշթիղալ Է-
սիյօրըլ: Պիգօ մուհարէպէնին պէյիւք պիր
ճէնք մէյտանը օլմուշ օլան շու մահալտա

ագաւը իճթիմա էյլէմիշ իլ: Անըն պիր
գըրմընը պու միլլէթին Էաշամալը իշիւն
ֆէտա ի ճան էյլէմիշ օլան քիմնէլէրին իս-
թիրահաթկէտհը օլմադ իւղրէ թախսիս
էյլէմէյէ կէլմիշ իլ: Պու մուսամէլէմիլ իսէ
փէք միւնասիպ վէ մուվաֆըղ տըր:

Լաքին տահա վասի պիր հօղթա ի
նազարտան պագըլաղտա պիլ պու մա-
հալը թախսիս Էտէմէյիլ, թագաիս Էտէ-
մէյիլ, անը միւշէրէֆ գըլամայըլ: Պու
մահալտէ միւճահէտէ էյլէմիշ օլարադ կէ-
րէք Էօլմիւշ կէրէք հայ օլան գահրէման-
լար՝ պիլիմ կիպի աճիլլէրին անա պիր
չէյ աթթըրըպ Էքսիլտէմէյէճէլէրի պիր
թարղտա պու մահալի թագաիս էթմիշ
տիլլէր: Պիլիմ պուրատա սէյլէտիլի-
միլ քէլամլարը տիւնեա փէք նազարը
տիգգաթա ալմայաճադ, պէլքի տէ չօգ
կէչմէղտէն ունուտաճադ տըր: Լաքին ան-
լէրին պուրատա իճրա էթտիլլէրի շէյի
տիւնեա սողա ունութմայաճադ տըր: Տահա
զիյատէ պիլ հայաթտա օլանլարա տիւշը
քի պուրատա մուհարէպէ էթմիշ օլան
զաթլարըն պու տէրէճէ նէճիպանէ իլէրի
սիւրիւպ տէ նաթէմամ պրադտըղլարը
իլէ ֆէնիսի ֆէնիսիլիլ թախսիս Էտէլիմ:
Պէլի, պիլլէ պիւշէն պաշգա պիր շէյ
տէյիլ, անճադ քէնտի նէֆսիմիլի պու
Էօնիւմիլլաէ տուրան պէյիւք իլէ, պու-
րատա թախսիս էթմէք տիլ: Նէյլէ քի,
պու միւշթէրէմ շէհիտլէրիմիլլաէն իպրէթ
ալարադ պիւթիւն գուվլէթլէրինի սօն
տէրէճէյէտէք ուղրունա վագֆ ու ֆէտա
էթտիլլէրի մագսէտէ պիլ տալի քէն-
տիմիլի տահա զիյատէ վագֆ էյլէյէլիմ,
վէ պուրատա գապիլէն գարար գըլալըմ քի,
պու շէհիտլէրիմիլլաէ նաֆիլէ Եէրաէ գան
տէօքմիւշ օլմայաճադլար, անճադ ճէնապը
Հազգըն ալմըլլա պու միլլէթ հայաթը
հուրըրիյէթ Էէնիտէն սօղաճադ վէ Էնա-
լիմիլ օլուպ Էհալի վասըրասըլ իլէ իտարէ
օլունարադ Էհալի իլիլն մէվճուս օլան
հիւքիւմէթ լու ի գէմինտէն մահվ օլմա-
յաճադ տըր:

ՍՕՆ ԽԱՊԵՐԼԵՐ

ՄԵՃԼԻՍ Ի ՄԷՊՈՒՍԱՆ

726ճի ինքնապատճառ՝ Խաղինէ Ի Խառնատա Ապ-
տիւզ Համբար զէմաննոտան ալաճաղարը օրանա-
րն 327 սէնէսի նիհայէթինէ գատար միւրէճաւաթ
էտէրէք ալաճաղարընը թաաարգ էթաիւրիւ պէ-
յաննամէ ալաճաղարը իգթիւզա էտէճէյինէ վէ պու
սուրէթիւ գայտ էթաիւրիւմէյն վէ հաիւսա մահ-
քէմէյն միւրէճաւաթիւ թաղիւ օրանմայան մաթ-
լուպաթն սաղիթ օրաճաղարն տաիւր օրան լայի-
հա Ի գանունիյէ վէ պիւտճէ էնճիւմէնինին մէր-
պուլթ մաղպաթաւ օգունուպ ճիւղի միւրպահէ-
սէտէն սօնրա գապուլ օրանուլ : Հայիհա Ի մէղ-
քիւրէ մուճէպինճէ՝ (1) Միւրի, Ասքէրի վէ Իւմի
թէգալալիւրին ալաճաղարը (2) Հիւքիւմէթ
մալ սանարգարընա թէվսի էտիւմիշ օրան պիւ-
ճիւմէ էմանէթիւր, տէփօղիթօ վէ քէֆալէթ ազ-
չէյէրի, (3) Բուսում վէ թէքալիֆտէն (վերկիւր)
միւրքէրէր վէ ֆաղլա օրարագ թահալ օրանան
մէպաղլար, (4) Հիւքիւմէթ մալ սանարգարընա
վէ աւքէրի տէփօղարընա թէվսի էտիւմիշ օրան
հէր նէվ զէքիւթ ազչէյէրի կէրի վէրկէճէք տիւր :
Մէղքիւր ճիւթիւրտէն ալաճաղարը օրալ տա
հալա միւրէճաւաթ էթմէյնիւրէ գարար Ե մէղ-
քիւրին իրանը թարիխիւտէն պէտէն 2 այ միւր-
էթ վէրկէճէք տիւր : 1323 սէնէսի իսթիւտալն-
տան 1324 սէնէսի Հաղիւրանը զայէսինէ (սօն)
գատար միւրուր էտէն միւտաթէթէ ախա սաքէրի
միւրթէհալիւր իլէ օ միւտաթէթ գարիւնա հիւ-
քիւմէթ մալ սանարգարընըն էֆրատտան իս-
թիւրալ էթաիւրիւ մէպալիլէ մուգապիլ պաշ
պաշա թահալիլ վէրկէճէք տիւր : Հիւքիւմէթտէ
պու նէվ ալաճաղարը օրանարտան վէրկի վէ
սաիւր ճիւթիւրտէն հիւքիւմէթէ պօրճարը օրան-
լար ալաճաղարընը պօրճարընա թաղալ էտէ-
պիւրիւրէ (սալըմազ) : — 73իւնճիւ ինքնապատճառ
սիյասի մաղսուրլարա մաաշ թաիսիսի հազգըն-
տա պիւր թաղիւր օգունուպ էնճիւմէնէ հէվալէ
օրանուլ : Իրագ ալաղիւսինաէն տաիսի վէրկի
ալընմաւը հազգընտա պիւր թաղիւր օգունուպ
հիւքիւմէթին նաղար Ե տիգաթընա հէվալէ է-
տիւրի : Պատէհու ապիլէ պիւտճէսինին թէտգի-
զինէ պաշանաւը : Ատիլէ նաղրը իղահաթա պաշ-
լայըլ ինգիլալ Ե Օմանինին զուհուրու վէ մէշ-
րուլիլէթին թէէսիսի իւզէրինէ պիւր թաղըմ գա-
նունարըն իսլահ վէ թաաիլի վէ միւճէստէտէն
պաղը գալանիյն թանղըմ էլլէմ օրանընա մէպ-

նի չիմտիյէ գատար հուգուգ վէ թիճարէթէ ախա
պաղը գանուն լայիհալարընըն թանղըմ օրանմուշ
խտիլինի վիքը էյլէտի : Տիւրթուր մէսէլէսինտէն
տաիսի պահա էտիւլ, «էլիսիլգտէ պուլունան 4 ճիւր
ալաթուր իլէ միւթէստաիւր գէյլէրի վէ պիւրէր-
ճէ թահրիւրաթ Ե ումուլիլէթին գընա Ե աղաւը
ֆէսիս, լաղվ եա թէպալիլ էտիւմիշ, մամաֆիյն
հինէ ինթիյաճաթա զայիւր քեաֆի պուլունմուշ
խտի : Հալ պու քի պիւր տէվլէթին մէրի իւլ հիւքմ-
օրան գալանիյն վէ նիղամաթընը հալի միւրքէմ-
մէլ ալաթուրու օրաղ գարուրի վէ էլլէմ օլ-
սուլունտան՝ պիւթիւն գանունարը պիւրէշալի-
րէրէք, վէ լաղվ ու թէպալիլ օրանանար չըգա-
րըլարագ միւրքէմմէլ պիւր ալաթուր նէյը էտիւ-
մէսի իլին էրապալ Ե հուգուգտան միւրթէքէթի
պիւր հէյէթ մարիֆէթիլէ իքի ճիւրի իքմալ է-
տիւմիշ տիւր», տէմիշ տիւր : (Թէքէքիւր օրանուր
սէտալարը) : — 74իւնճիւ ինքնապատճառ՝ իմարէթիւր-
տէն պիւրինտէն մատաւընըն լաղվ իլէ թաաիւ-
սաթիւնըն թալէպէ Ի իւլումա (սօֆիթա) թաաիւ-
սինէ տաիւր 6 մատալիւք գանունուն միւրգալէ-
րէտինէ պաշանըլ պաղը մէպուլար իմարէթիւ-
րին լաղվընտան շէրիթա իտալէ կէլէճէյինի պէ-
յան էթմիշիւր իտէ տէ գանուն Ե մէղքիւր հէյէթ Ի
ումուլիլէսիլէ գապուլ օրանմուշ տըր : Պատէ-
հու ճէղա գանունունուն պաղիլէ Ի միւրաքէրա-
թընա պաշանմըլ տըր : — 75իւնճի ինքնապատճառ
336,225 լիւրտան իսլարէթ օրան 327 սէնէսի Ապ-
րիլ մուվաղգաթ պիւտճէսի գապուլ օրանուլ :
Հիճաղըն ահալ Ե սըհիլէսինին իսլահնա սարֆ
օրանմաղ իւզրէ հաճիլէրտէն 10ար գըլ, րէտմ
ալընմաւը գարարիւր օրուլ : Փալմէրա ֆապրի-
գաւը Տէրիստաթէթ մաալահաթիւգարընըն՝ Պահ-
րիլէ նաղարէթինին սըֆարըլ էտէճէյի հարալ սէ-
ֆինէլէրինի քէնտիլէր Արմաթրօնկ ֆապրիգաւըն-
տան տահա էհվէն ֆիյաթիլէ ինչայա թաալիլ օլ-
սուլգարը հալտէ թալէպէրինին գապուլ օրան-
մատըրընը հալի պիւր իսթիւտաւը գրաաթ օրու-
նուպ, Պահրիլէ նաղըրընտան իղահաթ թալէպ
օրանուլ վէ պիւր ազ միւրաքէրէտէն սօնրա էվ-
լաղըն էնճիւմէնէ կէտաթէրիլմէսի էքսէրիլէթին
րէյի իլէ գապուլ օրանուլ : — 76նճի ինքնապատճառ
փօթիւմ վէ թէլէղրաֆ պիւտճէսինին միւրաքէ-
րէսինէ պաշանըլտըր : Սատրաղում փաշա իղահա-
թա պաշայըլ էննէպի փօթիւմ մէրքէլլէրի պի-
զիւմ փօթիւմ մէրքէլլէրինտէն ազ իքէն վարի-
սաթիւրը տահա վիյտաթ օրսուլունու, պունտան
28 սէնէ մուգատտէմ Օմանիւր փօթիւմը վարի-

փարքը օրունաճաղ իքի պէտքը զորհրդուն պէ-
հերինն գըյմէթի պիրէր միլիօն իրայա պալիկ
օլաճաղը անրաչլմը սըր: — Զաթը շահանէ
Ս. Փրկիչ խաթախանէսի մէնֆաթընա իճրա
օլունան գօնաէրէ 40 իրա խանէ իհասն պու-
յուրմուչլար սըր: — Սէլանիքաէ, Բէմի ամէ-
լէսինին թաթիլի էշլալ էթմէսի միւնաթիպէ-
թիլլէ պիր միթինկ ագա էալիմիշ օլուպ ան-
տէ մէճիլի մէպուսանըն ոսթիպիզմ էֆքիա-
լընա թարաֆտար օլան ագալարընտան Պո-
յաճիան վէ Վլախօֆ էֆէնտիլէր տաթի վէքիլ
օլարագ հաղըր պուլունըպ իրաւը նուէթզ էթ-
միշլէր տիր: — Պէնտէր Պուշիրտէ (Իրանտա) փո-
լիս միւտիրի մուալլինի շէհրաէ պիր աաէմ գաթիլ
էթաիքտէն սօնրա սօլլուճա օսմանը շէհպէն-
տէրխանէսինէ գաչմըշ սլր: Ֆազաթ արգասըն-
տան 300 գառար էհալի շէհպէնտէրխանէյի իհաթէ
վէ վուզու պուլան միւմանաթա ըսողմէն ճէպըն
իշէրի կիրէրէք հէմ գաթիլ փօլիսի վէ հէմ տէ
շէհպէնտէրխանէ խաթմէսինտէն իքիսինի էօլ-
տիւրմիւշլէր տիր: Հիւքիւմէթ ի Օսմանիյէ մէզ-
քիւր վաղըստան սօլայը, Իրան հիւքիւմէթինին
ըտմէն թարգիյէ վէ սէֆարէթխանէտէ վուզուս
կէլէն խաաարաթ իշլան թաղմինաթ իթա էթմէ-
սինի, վէ միւթէնաըրլարին թէճգիլէսինի թա-
լէպ էլլէմիշ տիր: — Մէճիլի Մէպուսանտաքի
միւթէֆէրիկ ֆըրգալարտան միւթէշէքիլ պիր
հէյէթ վաղըթաըլլէ Իսմայիլ Բէմալ պէյ հաոի-
սէսի թէսվիյէ էալիմիշ տիր: — Մահպուսանէլէ-
րին իսլահաթը իշլան աալիյէ հաղարէթինտէ ին-
թիխալ օլունմըշ օլան գօմիսիօնըն պիր գարա-
լընա թէվֆիլէն, Իսթանպուլտա ինչա օլունա-
ճաղ մահպուսանէ պիրինճի սընֆտան օլուպ
2000 մահպուլը իհթիւմ էաէճէք: Իսթանպուլտա
վէ Մէմէքէթին ֆարգըր մահպուլէրինտէ ինչա
օլունաճաղ իքինճի սընֆ մահպուսանէլէրին տէ
հէր պիրի 1200 քիշիյի շամիլ օլապիլէճէքաիր: —
Ատանա վալիսի ճէմալ պէյ պէրա ի թա-
թիլ Իսթանպուլտա կէլմիշ տիր: — Կէլէն Ճիւմա
կիւնիւ Սէլանիկտէ վէ Սթանպուլտա Մահ-
մուտ Շէվքէթ փաշայը գաթիլ էթմէք գա-
տընտա պուլունըլտըրընա տաիր ճէրէյան էաէն
շալիաթ պիէսաւ օլուզու տնդալըմըշ սըր: —
Փէօն-Թիւրքին պէյանընա հաղարէն չմէնտըֆէր
խաթթը ինչաաընա թաթիսի օլունմըշ 25 միլիօն
լիւրանըն իսթիզրաղընա տաիր պիր թարաֆտան
Բիֆաթ փաշա վէ Պ. Պօմիարի, վէ տիկէր թա-
րաֆտան ճալիտ պէյ իլէ Օսմանը Պանքասը
միւտիրի Պ. Ռըվուսանի արասընտա ճէրէյան էաէն
միւզաքէրաթ էաասէն իսթամ պուլունըշ սըր:

Ա Ձ Գ Ա Յ Ի Ն

Միացեալ Հնկերութիւն Վանտա թէէսիս էտի-
լէճէք օլան տար իւլ մուալլիմանըն քիւչաաը իշլան
թէտարիքիաթը լաղըմէնին իճրաաընա թէշէպ-
պիւս էյլէմիշ տիր: Ամէրիգատան իքի միւթէ-
խաաիս մուալլիմէր տալէթ օլունաճաղը կիպի
զաթէն Վանտա պուլունան մուգթէտիր մուալ-
լիման տաթի ումուրը թէտարիաթտա իսթիւ-
տամ օլունաճաղ սըր: — Իգմիրաէն Լիւն էֆ.
Սէմէրճեան Մըսըրտաքի Բարեգործական Միւ-
թիւն համընա քէնաի էօմրիւնիւ 550 ինկիլիկ
լիւսաընա սիկուրթայա դօյմուշ սըր: Հիյն ի վէ-
ֆաթընտա մէպաղը մէզպուր մէզքիւր ճէմի-
յէթէ թէտիյէ օլունաճաղ սըր: — Բարեգործա-
կան Միւթիւն Կիլիկիտա սէյյահաթ իճրա էթ-
մէք իւզըն քէնաի թարաֆընտան պիր թապիկ
հօլաճաղա գարար վէրմիշ տիր: Միւստէթ ի
սէյյահաթ ալթը մահ տէվամ էալիկ թէշէքիւլ
սէյյահաթ ալթը մահ տէվամ էալիկ թէշէքիւլ
էթմիշ օլան շիւպէլէրին ահպալինէ վաղըֆ օլա-
րագ կէնի շիւպէլէրին թէշէքիւլինէ աալ էտէ-
ճէք, վէ խանէ թէվիլինէ տաիր լաղըր կէլէն
թէրթիպաթը իճրա էյլէյէճէք տիր: — Միւթիւն
պունտան պէոյլէ միւնթաճ գիւրրայա տահա
կէնիշ պիր տալիէտէ վէ իսթիզրալ թարիգիլէ
մուալլէնէթ էթմէյէ, վէ պիր քիւթիւպիսանէ
թէշէսիսինէ տաթի գարար վէրմիշ տիր: Ճէմիյէ-
թին կէքիւն աղալարընըն տաէտի 4000 վէ
սէրմույէսի 22,000 իրա սըր: — Սիլիքէն Գայէ-
րի, Պիլէճիկ վէ Պուլտա առաջնորդըրգալը
միւնհալլ գալմըշ օլուպ, մէզքիւր Առաջնորդ-
ըրգալըր վէքիլէր վաղըթաըլլէ խաթէ օլունաճաղ-
տա սըր: — Մշալտա օլունաճաղընա հաղարէն
մալիւմ էրմէնի համիյէթիւրմէր Ալիքասնըր
Մանթաշեան խաթալանմըշ օլարագ փիթիւր-
պուրկտա պուլունույօր: Տօթթօլար միւմալիլէյ-
հին խաթալըրընը թէհիլէլի կէօսթէրմէքտէ
Իմիշլէր: — Փաթրիգիւնտէն էալիլէն միւրաճա-
աթլար իւզէրինէ տաթիլիյէ հաղըրը իալի պէյ
կէլէն ճիւմա էրթէսի կիւնիւ Հասան Պէյլ քի-
լիսինին հէտմինտէն տօլայը էրմէնի գալմընա
գանտաթ վէրիլէճէյինի, վէ հաղընտա Իսթան-
պուլ կէլմէքտէ պուլունան Ատանա վալիսինտէն
օլ խուսուստա իգահաթ թալէպ օլունաճաղընը
պէյան էյլէմիշ տիր: — Վան վիլայէթինին Աղրալ
գաղտընա թապի պիլճիւմէ քէոյլէրին էհալիսին-
տէն միւնթէխալ մուրաթիսաալար թարաֆընտան
աղտ օլունան պիր մէճիլի ումումի մէզքիւր
հէվալիտէքի արաղի մէսէլէրինի թէֆթիլ վէ

Թափսիլ պիրլէ պիր մսղարթա թէրթիւզ վէ քէն-տիւերին իսթիյար մէճիպէրինտէն տախի թաս-տիզ էթիթիւրէք հիւքիւմէթէ թադտիւմ օլուն-մազ իւզրէ Վան մէպուսը Վահան էֆ. Փափազ-եանա իրապ էթմիւշէր տիր: — Հալէպ Առաջնորդը Շահէ վրդ. Հիւքիւմէթ թարաֆընտան Ան-թաքիա վէ Բէսապ հէվալիսինէ թախսիա օլուն-մը 500,000 դր. իանէնին 275,950 դր. ը հա-լա թէտիյէ օլունմամը խիլինի պէյան էյէմիշ տիր: Այրխախմաւ պիր մէքթիւպ իլէ մէպալը մէզպուրն թահալինի թալէպ էթմէսի իւզէրինէ Բաղախախմա ժողով լաղըմ կէլէն միւրաճաաթ-տա պուլունմազ իլինի քէնտի մապահաթկիւ-զարնա հէվալէ էթմիշ տիր:

Փ Ր Օ . Ճ Է Մ Ա Ա Թ Ը

Պէյն էլ միլէլ թալէպէ Կ. Խ. Շիրքէթի իթ-թինաաւընըն րէիսի Տօգ. Ճօն Մօթ պու հաֆթա-նըն Փազար էրթէսի կիւնիւ Տէրիսաաաթէթէ վաարը օլունը օլուպ, իքի հաֆթա սօնրա պուրատա վուգու պուլաճազ օլան մէճիպէր իլին հաղը-լըզ կէօրիւնէ պաշաւմը տըր: Մէզքիւր մէճիւ-տէ աթի իւզ զիքր մէմէքէթէրաէն մուրախաա-լար հաղըր պուլունաճազ տըր, Մ. Ամէրիգա, Գանաաա, Մէքսիգօ, Ճէն. Ամէրիգա, Ճ. Աֆ-րիգա, Մըր, Իսկիլթէրա, Ֆրանսա, Ֆիլէմէնկ, Պէճիգա, Իսպէն-Նօրվէն, Բուսիա, Ալմանիա, Ալսթրիա, Սըրպիա, Պուլղարիա, Եունանիա-թան, Թիւրքիա, Իրան, Հինտիսթան, Չին, Ճափանիա, Ալսթրալիա վէ զայրիհոււմ: Պու իճ-թիմաաա պուլունաա էվիլէքիլէրաէն զիյաաէ մէմ-լէքէթէրաէն մուրախաալար վէ էվրօփա վէ Ամէրիգանըն պաղը էն մէշնուր խաթիպէրի հա-ղըր պուլունաճազ տըր: Տօգ. Մօթ պուրա կէլ-մէզաէն էվիլէ Պէյրուլտա պիր գաշ կիւն կէ-չիւմիշ օլուպ օրաա պուլունտուղը վազթտա Գօլէնտէ փէք միւլէսիւր բուհանի խըտմէթիւր իճրա էյէմիշ տիր: Օ խըտմէթիւրաէ հաղըր պու-լունմուշ օլան Վեր. Տիգրան Գունտապճեան, «Ալլահըն պու կէնճ իլճիսի Գօլէնէ վէ Պէյրուլթ չէհրինէ եէնի պիր գուվվէթ կիրտիրտի: Սա-միւնը արաաւընտա սօգունմաաղըր պիր գալպ վէ տէրինճէ տիւլիւնտիւրմէտիլի պիր ֆիքր գալմա-աը տէրսէմ միւլպապաղա օլմաղ» տէյօր: — Մա-րաշտան Վեր. Ա. Շիրաճեան հաղըր քի, «Մարտ 13տէ Վեր. Մր. Մէգալըմ օն ալթը սէնէտէն պէ-րու պուլունտուղը Մարաշտան մուֆարազաթ էյէմիշ օլուպ պատէհու ալտէթ էթմէյէնէք օլորընտան միւմալէյէն իւմ ի իւհիտէ, էյթամ-

խանէլէրաէ վէ քիլիսէլէր իլէ էհալի միյանէսին-տէ կէօրտիւլիւ իլի թազալըր զըմիւնտա էպէնէ-զէրաէ, գըզար գօլէճիւնտէ՝ վէ քիլիսէտէ մէմու-նիլէթ խըտմէթիւր իճրա էտիւմիշ տիր: — Պէշ ալթըր ալաան պէրու Մարաշ վէ հէվալիսինտէն հէման 350 գաաար խրիսթիան սաքէրլէր սէվգ օլունմը տըրպար: — Մարաշտա 50 կիւն տէվաւ էյէյէն փէք չէտիւտ՝ գըշ վէ գար միւնաաիպէ-թիլէ սանքի հէր հէվ մէշղուլիլէթ թաթիլ է-տիւմիշ օլմաաը իլէ ֆուգարալա ֆարգլը ֆարգլը թարիպէր իլէ իանէ էտիլտիքաէն մաաա՝ սաղ ազչէ եէվմիլ տէօրթ գր. իլէ 4000 գաաար աւիլէ եէվմիլէսի թէտիլէ օլունաաազ գար իլէ աօլու օ-լան սօգազլար աշտըրըմը խտի: — Մարաշ 25տէ իլք տէֆա օլարազ Հալէպ իլէ Երուսաղէմ արաաւը-տա օլան մահալէրաէն 80 գաաար խրիսթիան սաքէր հէֆէրաթը Մարաշա կէլմիշ օլուպ ալիւմ իզտիհաւ մէսէրրէթիլէ անլէրի իսթիգալ էյէմիշ տիր:» — Վեր. Ահարոն Շիրաճեանըն վալիտէսի Գունտի հանըմ Մարտ 16տա վէֆաթ իթմիշ տիր: Մէրգուլմէ 25 սէնէ զէվճի իլէ պէրապէր ինճիլի ճէմաաթլար արաաւընտա իլլէմիշ վէ 6 սէնէ Մա-րաշտա էյթամիսնէտէ «վալիսէ» մազաւընտա չաղըմը խտի: — Վեր. Գրիգոր Սէվտաեան Փետ. 20տէ 65 սիննիտէ Սունկուրլուտա վէֆաթ էթ-միշ տիր: Միւմալէյէ Մունճուսուն գարիլէսին-տէն օլուպ, 1868տէ Մէրգիֆուն իւմ ի իւհիսին-տէ իթմամ ը միւտաէթ էյէմիշ վէ Սունկուր-լու քիլիսէսինտէ չօպան թախսիա օլունմուշ խտի: Պիր մըգաար թէսպալէթէ վուգուֆ թահալի էթ-տիլինտէն պիր միւտաէթ տէ իճրա ի թէպապէթ էտէրէք կէչինմիշ տիր: Բէզալիք Չարշամպա, Պաֆրա, Գափուգալա վէ սաիր մահալարտա պուլունան էհալիլէ խուսուտա Ինճիլի ճէմաաթ-լարա հիւնն ի խըտմէթ իֆա էյէմիշ, վէ ախ-լազ ը հաաանէսի վէ լաթիֆ թապիւթը իլէ հէր քէս թարաֆընտան սէվիլմիշ տիր: — Չէյթունտա տախի գըշ չէտիա օլունը իսէ տէ Մր. Մէգալը-մըն եէտիլլէ կէլէն իանէ էհալիլի աղիւմ միւլէքի-լաթտան խէլաա էյէմիշ տիր: Մր. Մէգալըմըն կէչէն իքի սէնէ գարֆընտա Չէյթուն իլին կէ-թիւրտիլի իանէ Մարաշ վէ Ալպուլման հօլլարը-նըն եափըմաաւընա սարֆ էտիլմիշ օլմաաը տա պու սըրաաա էհալիլէ փէք մէնֆաաթը օլունը տըր: — Չէյթունպու Սաաուր Չազըրեան 22-23 եաղընտա, օրթա պօլու, սարը պէնլիլի պիր կէնճ, պունտան էվիլէ Անթաքիա վէ Իսկէնտէ-րունտա կէօրիւմիշ իսէ տէ, էփէյի վազթտան

պէրու քէնահնտէն խապէր արնամորն ալը : Մէր-
գումըն չիմտիքի մահալըն պիկէնդերին Ձէյթուն
Չօպանը վեր . Ա . Յ . Յարութիւնեանս խապէր
վերմէլէրի արգու օլունսր : — Վեր . Յ . Գ . Գրի-
գորեան Ս. Գ . Գարահիսարընտաքի քիլիսէ պինս-
սընըն թախտիս իչիւն արւնքի կիւն մահալը
մէզքիւրէ կիթմիշ տիր : — Թարսուս Գօլէճի րէխի
Տօգ . Գրիսթի պիր միւստէթաէն պէրու խապիս
տիր : — Աղգապետ Յակոբ էֆ . Պօյաճեան պիր
զաչ կիւնտէն պէրու պէօպլէք խապիսարընտան
միւթէտսրէն եաթմազտա տիր : — Տօգ . Յա-
կոբ էֆ . Բէճէպեան Մէրսին պէլէտիյէ թէպու-
պէթինէ թային օլունսնալ ալը :

Խ Ա Ր Ի Ճ Ի

Ապրիլ Յուն Լօրս Բօպերթս Լօրսար գամարա-
սընտա ուզուն պիր նութգ իրատ էախյ աթի իւզ
զիքը թէքիֆտէ պուլունսնալ տիր : — «Էվրօփաաա
ֆէննի հարպճա վուզու պուլան թէպէտախալթ
նէթիճէսինտէ , կէրէք պու մէմէքէթին վէ կէ-
րէք Ինկիլիզ զըրայընըն իճրա ի հիւքմ էյէտիյի
սաիր իւլքէլէրին մուհաֆազտալ պասընտա Ին-
կիլիզ հիւքիւմէթինին իթթիխալ էթտիյի թէր-
թիպսթը ապէրիյէնին գոնաաթպախալ օլմաալ-
ընտան տալար Փարլամէնթօ պէյանը էնախէ է-
սէր : » Պու թէքիֆինի իյլան էթմէք իւզրէ միւ-
շարիյէյ Եւրօպիա պաշ վէքիլինին թահախիս
սիլան մէսէլէսինտէ տաիր պու հազընդարտա պէ-
յան էյէտիյի էֆքիարա միւրաճաաթ էսէրէք ,
պաշգա տէվլէթլէրին օրսուսու կիւնտէն կիւնէ
տահա զիյատէ գուվվէթլէնմէքտէ իքէն Ինկիլ-
թէրա օրսուսունճա իճրաալ մէմուլ օլունան
թէնսիգաթըն էլան իճրա էտիլմէտիյինի զիքը
էյէմիշ տիր : Խէյլի միւզաքէրէտէն սօնրա Լօրս
Բօպերթսին թէքիֆի էքսէրիյէթ ի արա իյէ գա-
պուլ օլունսնալ ալը : — Իրան հիւքիւմէթինին
ուսուրը մալիյէսինտէ նազարէթ էքմէք իչիւն Ի-
րան հիւքիւմէթի Մ . Ամէրիգա հիւքիւմէթինտէ
պիր թագրմ միւթէխասիս զաթլար իամինի
թալէպ էթմիշ , Ամէրիգա հիւքիւմէթի տէ 5
մուզթէտիր զաթլարըն իամինի վէրմիշ խոի :
Պուշարըն տէօրսիս Յիլիսին վէ Գուպա առա-
լարընտա հիւքիւմէթին իչէրինտէ իսթիխտամ է-
սիլմիշ օլուպ իպրապը էնիյէթ էթմիշ քիմսէլէր
տիրէր : Պուշար պիր իքի աչ սօնրա Իրանա
մուվասէլէթ էսէրէք արալարընտան Մր . Շուս-
թըրըն ըիյասէթի թահթընտա թէնսիգաթ վէ
թանըրմաթ իչինտէ պաշլայաճազար տիր : — Իրան
քէօրֆէղի սահիլինտէ Աֆգան վէ Պէլուճիսթան

էնալտի քիւլիյէթի միգտարաա սիլան սաթուն
ալրպ մէմէքէթլէրինէ կէօթիւրէրէք գապիլէլէր
արասընտա տաղըթմազտա արլար : Պու սիլան-
լարըն % 22սի Ինկիլիզ վէ % 14ի Յրանսըլ
Ֆապրիգարտան կէթիւրիլիպ , Յրանսանըն
թահթը թէսիրինտէ պուլունան Մազաթտան
անլէրէ ֆիւրուլթ էսիլմէքտէ տիր : Պու սիլան-
լարա միւճէհէզ էնալի Հինտիսթան հուսուսու-
նը թէհալտ էթմէքտէ օլտուզարընտան Ինկիլիզ
հիւքիւմէթի Իրան թօփրաղընտա պու գապիլէ-
լէրէ հիւճում էսէրէք , պու թիճարէթի մէն էթ-
մէք իւզրէ Իրան քէօրֆէղի սուլարընա Հին-
տիսթանտան պիր տօնանմա վէ աաաքիր կէթիւ-
մէքտէ տիր : — Կէչէն կիւն Ավսթրիալը պիր մէճ-
նուն Բօմանըն Ս . Պետրոս քիլիսէսինտէ պատա-
րազ էսէն ֆանսնալ իւզէրինտէ ըիվօլլէր պօշալթ-
մէլ խէ տէ , պիր զիյան օլմամիշ տիր : Մէրգում
ճիւմի փափաղարա գարչը պիր նէֆրէթ հիսս
էթտիյի իչիւն պիննէֆա փափալը էօլալմէք
գասսընտա պուլունսլօր իմիշ : — Մ . Ամէրիգա
րէխի Մր . Թէֆթ պիլիստաա Ամէրիգա իլէ Գա-
նատա արասընտա պիր իթիլաֆ հուսուլու մէ-
սէլէսինի միւզաքէրէ էթմէսի իչիւն գօնկրէսի
ֆէվզէլատէ իճթիմտա տալէթ էյէմիշ օլուպ ,
մէզքիւր իճթիմա Ապր . 4տէ վուզու պուլմուշ
ալը : — Ինկիլթէրաաա պու հազընդարտա 72
հաչընտա վէֆաթ էթմիշ պիր աաէմին իւզէրինտէ
իճրա էալիէն պատ էլ մէվթ տալիյաթտան մէր-
գումուն իքիսի սաշ վէ պիրի սոլ թարաֆընտան
օլմազ իւզրէ իւշ ճիւրի օլտուզու անալարըն
տիր : — Թանճէր իսեանը տէվամ էթմէքտէ օ-
լուպ սարլար հալա Ֆէսի մուհասէրէ էթմէքտէ
տիրէր : Պիր ըիվալէթէ կէօրէ Յրանսա Իսիանեա
իլէ պէրապէր իսեանը թէսքին էթմէք իւզրէ օր-
տու սէվգինի թասմիւմ էթմէքտէ տիր : Թանճէ-
րին աշվալը Ալմանիս հիւքիւմէթինին տէ նա-
զարը տիգգաթընը ճէլպ էթմէթտէ տիր :

Միւսիւրի ի մեսուլ վէ սահիպ ի իմիլպազ

Յ . Գ . ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ

Օ . ԱՐՁՈՒՄԱՆ ՄԱԹՊԱՍՈՐ

Տէրիսաստէթ , Ձազմագըլար , Յակօբեան խան